

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra zahradní a krajinné architektury

Obnova zámeckého parku ve Sloupu v Čechách

Diplomová práce

Autorka práce: Bc. Jitka Šťastná

Vedoucí práce: doc. Ing. Arch. Jan Vaněk, CSc.

2015

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Obnova zámeckého parku ve Sloupu v Čechách vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v přiložené bibliografii.

V Praze dne: 10. 4. 2015

Bc. Šťastná Jitka

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji panu doc. Ing. arch. Janu Vaňkovi, CSc. za pomoc a vedení diplomové práce, dále děkuji své rodině a blízkým za podporu, kterou mi poskytovali po celou dobu studia.

SOUHRN

Hlavním cílem zpracované diplomové práce je zjistit relevantní možnosti obnovy historického parku u barokního zámku ve Sloupu v Čechách. Tento projekt navrhuje realizovatelnou studii na základě odborné literatury, průzkumu v terénu, a historické i současné dokumentace.

Vlastníkem celého areálu je Liberecký kraj, který jej v současné době pronajímá domovu důchodců. Krom návštěv seniorů je park přístupný veřejnosti, která jej v průběhu roku navštěvuje volně nebo v rámci různých programů. Pozemek, ležící v nadmořské výšce 292 m n. m., se rozkládá na rovinatém terénu s parkem o rozloze 1,9 ha. Barokní zámek z 1. poloviny 18. století, byl postaven Josefem Kinským za účelem potřeby reprezentativního sídla významné rodiny. Podoba parku pochází z období kolem roku 1829. Ve srovnání s tou dnešní byla původní stavba mnohem prostší a postrádala ohraničený zámecký dvůr, k jehož uzavření došlo až při pozdějších úpravách. Ve středu zámeckého dvora se dříve nacházela reprezentativní výsadba parteru, dnes je zde udržován trávník a ponecháno několik solitérních jehličnatých dřevin.

Obecná část této práce popisuje hlavní principy baroka a jeho dopad na zahradní architekturu. Další kapitoly pojednávají o ochraně a obnově historických zahradních památek. Praktická část práce staví park zámku v historickém kontextu. V návaznosti na to, že popisuje místní přírodní podmínky a analyzuje současný stav parku. K tomu náleží analýza současné vegetace a další nezbytné kroky, k vytvoření studie parku.

Výsledkem této práce je studie doprovázena skicami a plány, kde autor líčí nový design, který se hodí do historického i kulturního kontextu zámeckého areálu.

Klíčová slova:

Zámecký park, Sloup v Čechách

SUMMARY

Main purpose of this master's thesis is to investigate relevant renovation possibilities of historical park of baroque castle in Sloup v Čechách (Zámek Sloup v Čechách). This study proposes feasible landscape design based on technical literature, field surveys and historical and contemporary documentation.

General part of this thesis describes main principles of the baroque and its impact on landscape architecture. Add to this there are parts about protection and renovation of historical landscape monuments. Practical part of the thesis puts the park of the castle in historical context. Following this it describes local nature conditions and analyses current state of the park. In order to set proper landscape design, there is dendrology analysis of contemporary vegetation and other necessary steps that properly map background of the park.

The result of this work is proper analysis accompanied by sketches and plans where the author portrays a new landscape design that fits into historical and cultural context of the castle areal.

Keywords: Castle park, Sloup v Čechách

OBSAH

1. ÚVOD.....	8
1. CÍL.....	10
2. LITERÁRNÍ PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU PROBLEMATIKY	11
3.1. Historické zahrady a parky.....	11
3.1.1. Typy historických zahrad	12
3.1.2. Historie zahrad v Evropě	12
3.2. Baroko – obecná charakteristika období	13
3.2.1. Znaký a principy baroka	14
3.2.2. Barokní zahrada	14
3.2.3. Typy barokních zahrad	16
3.2.4. Význam zeleně v období baroka	17
3.3. Ochrana historických zahrad.....	17
3.4. Obnova historických zahrad	18
3.4.1. Typy a fáze obnovy zahrad	19
3.4.2. Principy obnovy památek zahradního umění	19
4. ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ	20
4.1. Přírodní podmínky	20
4.1.1. Geologické a půdní podmínky.....	20
4.1.2. Hydrologické poměry	22
4.1.3. Klimatické údaje	22
4.1.4. Biogeografické členění	23
4.1.5. Rekonstruovaná přirozená vegetace	24
4.1.6. Potenciální přirozená vegetace.....	25
4.1.7. Fytogeografické členění	26
4.1.8. Typologie české krajiny	27
4.1.9. Ochrana přírody – ÚSES	28
4.2. Historický vývoj obce.....	29
4.3. Historický vývoj zámeckého areálu Sloup v Čechách	30
4.3.1. Zámecká areál na historických mapách	32
4.3.2. Historická vyobrazení parku se zámkem.....	34
4.4. Širší vztahy a charakteristika místa	39

4.4.1.	Památky v okolí zámeckého areálu	39
4.4.2.	Rekreační potenciál a turistika	41
4.4.3.	Občanská vybavenost.....	41
4.4.4.	Obyvatelstvo	42
4.4.5.	Územní plán	43
4.5.	Současný stav parku	43
4.5.1.	Inventarizace dřevin.....	45
4.5.2.	Stávající mobiliář a osvětlení.....	46
4.6.	Kompoziční rozbor	46
4.7.	Analýza pohybu	48
5.	VLASTNÍ PROJEKT	49
5.1.	Koncept	49
5.2.	Studie návrhu řešení	49
5.2.1.	Plán kácení	50
5.2.2.	Navržené úpravy	50
5.2.2.1.	Vycházkové okruhy	50
5.2.2.2.	Užitková část s možností vlastního pěstování.....	51
5.2.2.3.	Záhony pro seniory.....	52
5.2.2.4.	Výsadba solitérních dřevin.....	53
5.2.2.5.	Výsadba keřových a trvalkových záhonů	54
5.2.2.6.	Bezbariérový altán	55
5.2.2.7.	Mobiliář	55
5.3.	Ekonomické zhodnocení	57
6.	DISKUZE	58
7.	ZÁVĚR	61
8.	SEZNAM LITERATURY.....	62
9.	SEZNAM PŘÍLOH.....	68
9.1.	Seznam grafických příloh textové části.....	68
9.2.	Vlastní fotodokumentace	69
9.3.	Inventarizace	70
9.4.	Samostatné přílohy	70

1. ÚVOD

Dříve byly soukromé parky jednou z hlavních reprezentací majitele panství. Taková panství zahrnovala obytný dům a přidružená hospodářská stavení. Právě okolí obytné budovy bylo upravováno tak, aby působilo reprezentativně. Obyvatelé těchto domů patřili k bohatším vrstvám, které si postupně vytvářely jiný životní styl, který se projevil nejen na budovách, ale i na estetice parku a zahrad. Z těchto důvodů se, především v 19. století, začaly přetvářet užitkové části na okrasné. Ty sloužily jako místo her, odpočinku, setkávání a zároveň byly odrazem bohatství pána domu.

Nebylo vzácné, že se majitelé panství předstihovali v krásném vybavení zámku, ale i reprezentativnosti parku. Vysazovali exotické a sbírkové rostliny, budovali vodní díla, altány, umísťovali sochy a další poutavé kompoziční doplňky. Z těchto dob se zachovaly jedinečné umělecké, architektonické, ale i sadovnické památky, které napovídají ušlechtilé intence tehdejších zakladatelů. Do současnosti se mnohé cenné historické a přírodní památky nezachovaly v dobrém stavu. Je patrná zanedbaná pěstební péče a reprezentativní bohatý vzhled se dávno vytratil. Návštěva sídel v tomto stavu navozuje spíše pocity smutku (Kavka a kol., 1970).

Právě s výše zmiňovaným problémem se potýká také zámecký park ve Sloupu v Čechách. Zámecký areál byl v 18. století za působení Josefa Jana Maxmiliána Kinského vybudován spolu s parkem a užitkovou zahradou v barokním stylu. Podoba parku je zaznamenána z období kolem roku 1829. Z původní kompozice, se zachovalo vodní dílo na hlavní ose. Po válečném období zde rostlo několik neobyčejných dřevin, které se zachovaly dodnes a jsou v rámci možností chráněny. Během války ale ani po válce se parku nedostávalo dostatečné pěstební péče, což mělo za následek pomalý rozpad historické kompozice. Partie přírodního charakteru se zahustily množstvím náletových dřevin, zanikly původní cesty, a pokusy o novou výsadbu v minulých letech skončily neudržovaným přerostlým porostem, který zastínil hlavní pohledové osy parku a svou dominancí v prostoru narušuje celkovou estetiku.

Diplomová práce *Obnova zámeckého parku ve Sloupu v Čechách* předkládá studii obnovení hlavních funkcí parku, pro které byl v historii vybudován. Hlavním záměrem je

spojení historického charakteru parku se současnými požadavky, které vyplývají z domova pro seniory v zámeckých budovách.

1. CÍL

Cílem práce je zpracování návrhu studie pro rekonstrukci parku, která vyplývá z hodnocení historického vývoje zámeckého areálu ve Sloupu v Čechách, z poznatků odborné literatury, terénních analýz, především analýzy současného stavu, a z dendrologického zhodnocení stávajících porostů. V současné době je zámecký areál v pronájmu domova důchodců, přičemž některá oddělení obývají osoby s pohybovým omezením. S ohledem na danou situaci budou konkrétní prvky také navrhovány.

Smyslem práce je zlepšit kulturu pobytu v zámeckém parku pro osoby žijící v domově důchodců. Vypracován bude i rámcový propočet nákladů.

2. LITERÁRNÍ PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU PROBLEMATIKY

3.1. Historické zahrady a parky

Zahrada a park má mezi lidskými výtvoři výjimečné místo. Člověk a příroda zde nestojí proti sobě, ale v harmonickém spojení směřují k ideálu (Dvořáček, 2008).

Zahradní architektura měla vždy kořeny v morfologické charakteristice přírodní krajiny. Například město ležící na kopci, poblíž moře, v údolí nebo u řeky. Příroda se stala velkou inspirací a základem pro vývoj tvorby zahrad a parků (Steenberger, 1996).

Historické zahrady a parky jsou památkami svého druhu jako umělecké dílo architektonizované přírody, které však zároveň žije vedle vlastního pomyslného světa hodnot i svým vlastním biologickým životem. Jsou to historické památky spjaté s určitým slohovým názorem doby, v níž vznikaly. Tvoří významnou a početnou vývojovou řadu, která je součástí hradů, zámků, klášterních areálů, šlechtických paláců, vil i městských aglomerací. A právě díky historicitě spadá ochrana tohoto fondu do památkové péče, nikoliv do sféry ochrany přírody (Pacáková et al., 1999).

Vývoj zahradní tvorby probíhal současně se stavební architekturou a dalšími obory výtvarného umění, jako jsou malířství nebo sochařství (Reš a kol., 2009).

Tvorbu vždy ovlivňovalo několik vnějších faktorů, jako byly společenské poměry, politické nebo náboženské, vztahy k přírodě apod. Společné kompoziční znaky zahrad a parků vznikly vlivem stejných nebo podobných podmínek, které se postupně ustálily. Díky tomu dnes zahrady a parky třídíme na různé zahradní slohy. Zahradní sloh je způsob umělecky řešené zahrady podle společných zásad, nebo souhrn znaků a estetických pravidel, charakterizujících zahrady určité doby nebo národa (Hurych, 1984).

Všechny zahrady a parky zachované do dnešní doby nejsou slohově jednotné. Sadovnické úpravy podléhají změnám daleko víc, než stavební díla. To vysvětluje, proč se v zahradách a parcích nacházejí prvky různých historických období (Hurych, 1984).

Zeleň nemusí být vždy hlavní složkou historické zeleně. Jako příklad známé japonské zahrady, které tvoří pouze pískové plochy a kameny, a přesto se jedná o zahrady. Připomíná

suchou krajinu s kameny představující vodopád a písek jako jezero se všemi podrobnostmi. Vyjadřuje úzký vztah mezi přírodou a civilizací, jako místo blaha, které je ideální k zamyšlení nebo snění. Historická zahrada tak nabývá smyslu idealizovaného obrazu světa (Pacáková et al., 1999).

3.1.1. Typy historických zahrad

V souhrnu všech slohů můžeme rozlišit dva typy zahrad. Prvním případem jsou zahrady formální, geometrizované. Tyto pravidelné zahrady jsou architektonizovány podle geometrických zásad k ústřednímu bodu nebo k hlavní ose svého půdorysu. Díky tomu formální zahrada působí vyváženě až přísně, ale zato ušlechtilé a slavnostně. Druhým typem jsou zahrady krajinářské, volné. Jsou architektonizovány malířským způsobem a komponovány při vysoké variabilitě svého půdorysu i metodou kontrastu s cílem konečné harmonie. Proto také působí tak emotivně, živým a dynamickým dojmem, přirozeně a uklidňujícím způsobem (Pacáková et al., 1999).

3.1.2. Historie zahrad v Evropě

Řecké zahrady – v uspořádané a relativně svobodné společnosti řecký občan nacházel prostor pro realizaci smyslu života, což se projevilo větší kultivovaností, intenzivním vztahem k estetice a snahou po vzájemném porozumění. Na základě nového pohledu na svět je zde překonána okázalost přepychu. Athénský stát klade velký důraz na úpravu veřejných prostranství a zařízení. Parkové úpravy jsou logickou součástí škol, lázní a jiných staveb. Pojetí řeckých zahrad postupně přejímá celou řadu principů, prvků i sortimentů rostlin, jež byly typické pro zahrady Egypta a Blízkého Orientu. Zahrady bohatých Římanů byly členěny do více částí. Domy se rozšířily o sloupový peristyl, což je název pro zahradně upravené nádvoří s vodní nádrží, sochami, vázami a okrasnými rostlinami v nádobách. Venkovské zahrady si zachovaly tradiční ráz obytných zahrad se stinnými atrií, pergolami, ovocnými sady a terasovými vinicemi (Mareček, 1992).

Římské zahrady – patří do skupiny formálních zahrad, stejně jako řecké zahrady, ze kterých vycházejí. Jsou symetrické a mají pravidelně rozvržený půdorys. Zahrady byly zakládány za domem, doplněny o bazén, vodotrysky, sochy a jiné prvky. Trávník plný květin

a keřů oživovala klec s ptáky. Zvláštností byl park s volně se pohybující zvěří, tzv. paradisus, sloužící jako obora pro lov (Pacáková et al., 1999).

Středověké zahrady – byly odrazem názorových proudů své doby, jejichž základem bylo křesťanství. Dochází k výrazné změně jak životního stylu, tak chápání estetiky. Příroda a realita, jako základ inspirace řeckého umění, je nahrazena potřebou dokazování existence duchovní reality. V zahradách se ztrácí architektonická kompozice, základem pro uspořádání je zde čistě hospodářské využití bez výraznějšího výtvarného záměru. Pěstovány byly ovocné stromy, zelenina, léčivé, aromatické a symbolické rostliny (vyjádření božské lásky, nevinnosti panny Marie – lilie, růže, konvalinky aj.), objevují se rostliny k oddechu – ve své době oblíbené drnové lavičky (Mareček, 1992).

Renesanční zahrady – byly typické svým pravidelným geometrickým, často až jednotvárným členěním a sestavou čtverců a obdélníků. Uplatňují se pravidelné travnaté plochy, záhony s ornamenty z kamenné drtě, stříhané plůtky či labyrinty. Křížení cest je zvýrazněno drobnými stavbami, sochami nebo tvarovanými dřevinami (Mareček, 1992).

3.2. Baroko – obecná charakteristika období

Baroko je umělecko-kulturní směr, který vládl v Evropě mezi roky 1600 a 1750. Vznikl v Itálii a rozšířil se po celé Evropě. Jednalo se o nový myšlenkový směr, kde pomíjivost bytí nedokázala vést barokního člověka k pokoře a skromnosti, člověk si tak málo vážil světa (Gympel, 2008).

Základy baroka souvisí s prohloubením církevní a feudální moci na straně jedné, a s překonáním základních, v podstatě umělých, výtvarných principů založených na formálním pojetí prostoru na straně druhé. V Čechách se tyto změny prolínají se společensko-hospodářskou situací doby pobělohorské. Dochází ke značnému rozvoji výstavby nových sídel, panství a rezidencí. Nový styl slouží patřičné reprezentaci, zdůrazňuje stavovské sebevědomí, bohatství a moc. Ve výtvarném pojetí se prohlubuje aspekt osobnosti, známé již v renesanci, ve vztahu zahrady k okolní krajině (Hurych, 1984).

3.2.1. Znaky a principy baroka

Původ slova baroko je nejasný. Wagner (1989) uvádí, že baroko pochází z portugalského slova barroco, což značí perlu nepravidelného tvar. Někteří historikové původ slova hledají v řeckém výrazu báros – přetížený, hojný. Anebo vychází z italského slova barocco, což lze přeložit jako křivé, nepravidelné a dobrému vkusu odporující. Poprvé se toto původně hanlivé označení „baroque“, jako název uznávaného uměleckého směru, začalo používat až koncem 19. století. Ve všeobecnosti je tvrzeno, že každý sloh prochází svůj barok – své stárnutí, které se projevuje zprohýbanými tvary a bohatostí.

Baroko, vycházející z renesance, je monumentální sloh s vlastnostmi, kterými lze vyjádřit absolutistickou moc státu i církve a reprezentaci feudální šlechty. Baroku jde mnohdy více o vnější dojem, což dokazují například dřevěné oltáře natřené tak, jako by byly z barevných mramorů. Typický je pro tento sloh i neobyčejný urbanistický cit. Objekty se začleňují do prostředí vhodnou úpravou okolí. Vytvářejí pohledové dominanty v dlouhých průhledech a panoramatech. Dalším charakteristickým znakem je osovost. K dosažení souměrnosti se dává stejný vzhled protilehlým stavbám s určením naprosto odlišným, výstavba brány, která nikam nevede nebo při vjezdech dvojí dvířka, přičemž jedny jsou od začátku zazděné (Herout, 2002).

Baroko lze identifikovat i podle typických znaků, jako je například mysticismus, dramatické napětí, expresivita výrazu, využívání světla, naturalistická konkrétnost, dynamika a výrazné kontrasty, vrcholem je přímo kult smrti (Wagner, 1989).

Jedinečným způsobem je zhodnocená a ztvárněná krajina, rovina, svahy nebo voda. To vše pojímá ve velkoryse řešených a umělecky nenapodobitelných kompozicích. Dává nový zmalebňující ráz, a dotváří zdejší prostředí v duchu domácího smyslového cítění (Herout, 2002).

3.2.2. Barokní zahrada

Nejspíše prvním autorem, který napsal příručku o barokních zahradách, byl Schöne Gartenkunst (Shoemaker, 2001).

V barokním období docházelo k intenzivní výstavbě nových paláců, městských rezidencí, venkovských panských sídel, klášterů a panských dvorů. Tato situace si vyžadovala i nový typ zahrad, které byly určeny především k reprezentaci a ke zdůraznění bohatství a moci (Mareček, 1992).

Barokní zahrada se vyznačuje pravidelností, která je však obohacována složitými dekorativními ornamenty v zahradním parteru, složeném z prolamovaných křivek (broderie – krajky), vytvořených tvarovanými dřevinami, nízkými i vysokými zelenými stěnami. Terén je uměle tvarován, jeho součástí jsou vodní plochy, stavby drobné architektury a bohatá sochařská výzdoba s myšlenkovou symbolikou. Odvíjejí se od budovy paláce a stávající krajina je záměrně a radikálně upravena. Nejvýznamnější díla vznikla ve Francii, tvůrcem André Le Nôtre (1613 – 1700), který své umělecké zásady uplatnil v zahradě zámku Vaux le Vicomte. Své vrcholné dílo vytvořil ve Versailles pro Ludvíka XIV. Tyto celky byly vzorem pro tehdejší zahradní umění v celé Evropě, ale i v našich zemích. Vznikala řada parků a zahrad, které se pro nás staly jistým vzorem pro estetiku, a měly významný vliv pro formování obecného vkusu nejširších vrstev obyvatel. Barokní zahrada zdůrazňuje velkolepost měřítka na úkor detailu, a kompoziční cíl směřuje k *point de vue* (jakýsi úběžník pohledu – socha, letohrádek, kaple), jako vyvrcholení zahrady. Odtud často pokračuje vazba na okolní krajinu (Otruba, 2002).

Souběžně tak dochází k hlubšímu chápání celkové kompozice úpravy k vyššímu celku – krajině. Hlavní osa obvykle prochází zámeckou budovou a je zvýrazněna do dálky vyváženým rozložením hmoty zeleně po jejích stranách, čímž vznikají zajímavé průhledy. Výrazně se tak umocňuje estetický dojem a propojení zahradní tvorby s okolní krajinou. Další princip spočívá v pronikání zahrad mimo vlastní ohraničený rámeček do krajiny (Mareček, 1992).

Pro zahradu v barokním stylu je charakteristické zvětšené měřítko a snaha o modelaci celé situace, která musí být uvedena do pohybu a dramatického napětí. Vznikající tvary jsou kombinací přebujelých a nevázaných křivek. Kontrasty barev, světlo a stín zdůrazňují plastičnost a dynamiku. Bezpochyby byla zahrada reprezentačním prostorem značného účinku a zároveň dotvářela stavební prostředí. Složka živá, i když byla tvarováním

podřizována architektonickým záměrům, dosáhla vůdčího postavení vůči zděné architektuře (Hurych, 1984).

Využívány byly pergoly s popínavými a ovíjivými rostlinami pro rychlé vytvoření vizuální přehrady nebo stínu, protože vrchol uplatnění efektů zahrady se opožďoval oproti stavbě o 30 – 50 let, vegetace musela teprve dorůst (Wagner, 1990).

Obrazec půdorysu býval tvořen i z více os v pravidelném hvězdicovitém tvaru. Tyto přímé linie tvořeny alejemi nebo průseky vybíhaly mimo ohraničený prostor zahrady. Významnými zahradními doplňky byly terasy, schodiště s balustrádou a především četná vodní díla, kanály, fontány, vodotrysky a kaskády. Velké oblibě se dostávalo umělým jeskyním (grotty), klecím pro ozdobné ptactvo (voliéry) nebo zříceninám (Hurych, 1984).

V zahradě bylo využíváno současného pokroku a vynálezů z optiky a hydrauliky pro vodní díla (Pacáková et al., 1999).

Hlavní motiv parku, zámek, dotváří zpravidla celá řada dalších užitkových staveb, které barokní architekt natolik přizpůsobil zahradnímu prostoru, že se stávají charakteristickými motivy celé dispozice. Jsou to stavby jako například konírny, jízdárny, fíkovny, oranžerie, také sally terreny (italský otevřený přízemní sál), divadla a belvedery. Architektonické okolí zahrady je tak výrazné, že samotná zahrada pouze dotváří stavební prostředí (Dokoupil et al., 1957).

Zahrada se tak stala místem pro společenské hry, hry lásky, galantnosti a intimity. Místem pro soukromí i slavnosti, divadla, koncerty a soutěže. Bylo to dějiště dvorského života, namlouvání, tance a kultivované konverzace malé společnosti (Kupka, 2006).

V díle *Théâtre d'agriculture* je autor Oliviera de Serres přesvědčen o vyšší kvalitě francouzských zahrad. Naštěstí vzniklo i stěžejní dílo *Jardin de Plaisir*, které napsal André Mollet, ve kterém uvádí v platnost koncept formální zahrady (Thacker, 1985).

3.2.3. Typy barokních zahrad

Barokní zahrady lze rozčlenit dle původu v závislosti na terénní dispozici pozemku. Zahrady italského typu se stavěly ve svazích formou teras, schodišť, opěrných zdí, kolonád,

lodžii, vodních bazénů apod. Zachovaný soubor těchto zahrad lze u nás vidět na svazích pod Pražským hradem, jedná se o zahrady Fürstenberská, Kolovratská, Pálffyovská, Ledeburská a Vrtbovská. Druhou formu představovaly zahrady francouzského typu na rovinatém terénu. Tento typ reprezentuje především královský park Versailles v Paříži. Tento park tvořil systém velkých přírodních prostorů, které byly vymezeny stříhanými stěnami bosketů, hvězdicovými alejemi a rozsáhlými vodními plochami s fontánami. U nás mezi zahrady tohoto typu patří například zahrada Milovice, Dobříš nebo Hořovice (Mareček, 1992).

3.2.4. Význam zeleně v období baroka

Žádné barokní zahrady ve městě nejsou určeny pro veřejnost. Bývají obehnány vysokou zdí a obráceny dovnitř. Význam a využití městské zeleně se v této době výrazně nemění, a to i přesto, že se využívá stále častěji, nestává se uznávaným městotvorným prvkem. Období baroka přináší celou škálu zahrad, které se stávají běžnou součástí zámků, paláců, klášterů, lázní i domů. Důraz se přitom přesouvá především na funkci reprezentativní a společensko-rekreační. Barokní zahrada se stává významným urbanistickým jevem, který v mnoha případech určuje prostorové formování obce nebo udává její specifický ráz. Soubory zeleně zahrad jsou častokrát dominantou celého sídla a společně s okolní architekturou mu stanovují jeho nové měřítko (Kupka, 2006).

3.3. Ochrana historických zahrad

Jak již bylo zmíněno, historické zahrady spadají pod ochranu památkové péče. Péčí o historické zahrady se na mezinárodní úrovni zabývá Florentská charta, kterou vyhlásila organizace ICOMOS - IFLA (Mezinárodní výbor pro historické zahrady a místa) 21. května, roku 1981. Florentská charta uvádí, že historická zahrada je vegetační a architektonická kompozice, která je z hlediska dějin umění celospolečensky významná. Dále je podle charty součástí zastavovacích plánů, plánovacích dokumentů a územního plánování. Příslušní odborníci podají prohlášení, na základě kterého se musí učinit takové finanční opatření, které zajistí údržbu, konzervaci, restaurování nebo restituci historické zahrady či parku. Představitel středoevropské památkové péče Max Dvořák doporučoval již na počátku tohoto

století ochranu památkových celků. Od té doby zájem o ochranu památkových rezervací a o krajinu sílil (Mosser and Teyssoit, 1991).

3.4. Obnova historických zahrad

Podle Reše a kol. (2009) lze pojem obnova vyjádřit v několika významech. Uvádí například obnovu jako uvedení zahrady do původního stavu neboli rekonstrukce, rehabilitace, jakožto celkové zhodnocení nebo návrat zanedbané zahrady s původní funkcí zpět do života, jedním slovem revitalizace.

Pokud byla jakákoliv sadovnická úprava, park, zahrada, uliční zeleň, zeleň v obytných skupinách nebo v celém sídle, intravilánech i zájmovém území založena a udržována podle náležitých kompozičních a biologických zásad, dosáhne po určité době svého vývoje historické hodnoty. Stane se historickou zelení a to bez ohledu na věk dané sadovnické úpravy. Ovšem i tak je obecně uznávaným limitem sto let. To ale předpokládá, že kompoziční kostru tvoří dřeviny dlouhodobé, které ve vyšším věku teprve dosahují svého biologického, hygienického, mikroklimatického a samozřejmě i estetického využití (Wagner, 1986).

Při obnově památek zahradního umění je potřeba dodržet určitá pravidla. Obnova by díky vhodné údržbě měla vydržet dlouhou dobu, měla by zůstat zachovaná historická hodnota, funkce zahrady a zároveň by měla účelně posloužit generacím nejen současným, ale i těm příštím (Werner, 2010).

Šonský (2009) dodává, že během rekonstrukce parků a zahrad je velice důležitá odborná způsobilost a patřičné teoretické i praktické zkušenosti pracovníků, kteří se na rekonstrukci podílejí.

Při obnově jsou zvláště důležité vnější i vnitřní vztahy konkrétní zahrady. Proporce mezi světlem a stínem, mezi plochami trávníku, plochami vody a cest. Vysoké porosty, budovy a jiná architektura zajišťují hmoty. To celé je důležité pro zachování dobové atmosféry a ducha místa (Wagner, 1990).

3.4.1. Typy a fáze obnovy zahrad

Otruba (2002) rozděluje obnovu na tři typy na základě množství získaných podkladů. Prvním typem je takzvaná exaktní, důsledná, kde se vychází ze stavu památky nebo autentické dokumentace. Druhá je analogická, kdy vytváříme sestavu bez nutných dokladů, z důvodu nedostatku průkazného materiálu, úvahy stavíme na analogické situaci zahrad a parků. Posledním typem je hypotetická, kde základ tvoří vědecká hypotéza, jak byl dotyčný objekt formován. Ve výsledku může být vlastní řešení zpracováno jako důsledná obnova v jednotném slohovém stylu, obnova s patrným průběhem stylů nebo obnova úplně nová podle současného architektonického myšlení. K poslednímu řešení se přikláníme tehdy, kdy nejsou k dispozici dokumenty o díle nebo byla změněna funkce parku, návaznost na okolní strukturu zástavby nebo budova, na kterou byla zahrada navázána, už není zachována.

V první fázi obnovy probíhá studium historických parametrů. Tyto parametry jsou v podobě písemné zprávy, plánů, výkresů, obrazů apod. Podstatné jsou údaje získané z historického vývoje a především z vrcholného období parku nebo zahrady. Ve druhé fázi je vyhodnocení současného stavu, jež vychází z mnoha rozborů a průzkumů. Jedná se o průzkum stavebně historický, kde jsou popisy a analýzy staveb, archeologický průzkum sloužící k identifikaci původních cest, vodních prvků, rozmístění sochařské výzdoby, biologický rozbor, kompoziční rozbor, prostorové uspořádání porostů, psychologický účinek apod. A v neposlední řadě funkční rozbor, který hodnotí využití parku nebo zahrady. Ve druhé fázi jsou stanoveny cíle obnovy, které vycházejí z vyhodnocení všech těchto rozborů. Na závěr je zpracována architektonická studie a jednotlivé fáze projektové dokumentace, potřebné k realizaci obnovy (Hurych a kol., 2011).

3.4.2. Principy obnovy památek zahradního umění

Záměrem obnovy historických zahrad je zhodnocení a zdůraznění jejich kulturně-historického významu, obnovení jejich biologické a estetické hodnoty a současné vyhovění soudobé společenské potřebě. K tomu je nutné odhalit dávné hodnoty výtvarné koncepce zahrad, zapojit je do soudobé urbanistické struktury obce i krajiny, a to při dodržování zásad památkové péče a ochrany přírody (Riedl, 2005).

Koupal (2001) uvádí, že kterákoli zahradní architektura je i tvorbou s větší či menší mírou prezentace a uplatnění současného umělecko-historického názoru při vnímání památky.

Zeleň určená k obnově je limitována rozlohou, polohou, terénní konfigurací, vybavením a nynější biologickou složkou. Obnovení zeleně může být finančně náročnější než nově zřizované plochy. Výhodu skýtá již existující vyspělá zezeň (Janíková, 2007).

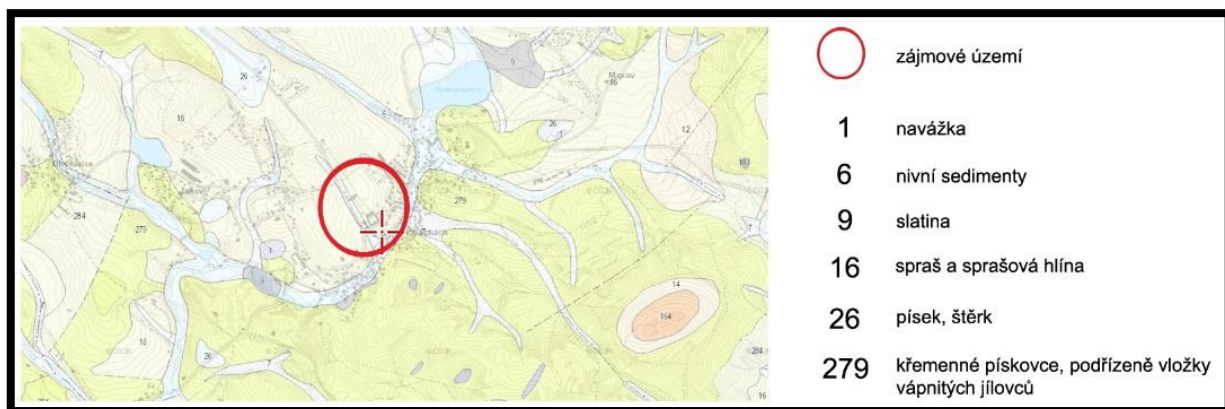
Architekt dotváří narušené a neúplné prostorové osnovy a to především zelenými stěnami, které zastíňují rušivé okolí, dále úpravou a zapojením nově vzniklým zahradních zařízení a návrhem nových ploch tam, kde mohou být zařízení odstraněna. Navrhuje nové dominanty na místo těch zaniklých, řeší provozní podmínky související například se změnou funkcí hlavní zámecké budovy nebo jeho novými vstupy. U výtvarných detailů platí pravidlo dekorativního oproštění a zjednodušení s použitím historických výtvarných prvků, zvláště pokud jde o autentické. Pokud k dispozici nejsou a daná situace to vyžaduje, je potřeba získat soudobé moderní dílo (Riedl, 2005).

4. ZHODNOCENÍ PODKLADOVÝCH ÚDAJŮ

4.1. Přírodní podmínky

4.1.1. Geologické a půdní podmínky

Na Obr. č. 1 lze vidět, že se řešené území z geomorfologického hlediska skládá z nivních sedimentů a sprašové hlíny. Nivní sedimenty jsou nejčastěji prachovité a jemně písčité sedimenty obohaceny o organický uhlík a často i o karbonát. Charakteristická je laminace, jemně proudové zvrstvení, bahenní praskliny a podobně. Spraš je úlomkovitá usazená hornina navátá větrem, jejíž hlavní složkou je jemný křemitý prach (křemen, živec a slída) s příměsí uhličitanu vápenatého, vytvářejícího sražené hrudky, a jílu. Typickou světle okrovou barvu mají na svědomí oxidy železa. Všechny tyto zmíněné sedimenty jsou zařazeny do kvartéru Český masiv. V okolí území se vyskytují křemenné pískovce s vložkami vápnitých jílovců a lokálně slatina, ve které vzniká rašelina (klasifikace.pedologie.cz).

Obr. č. 1 – Geologické poměry (geologicke-mapy.cz)

Typologie půdy

Podle Obr. č. 2 je patrné, že zámecká zahrada leží částečně na podzolu a luvizemi. Podzolem je označována vyluhovaná, neúrodná půda, která vznikla procesem podzolizace, působením klimatických vlivů, zejména pak nadměrné vlhkosti vzduchu. Jsou to půdy s výrazně nenasyceným sorpčním komplexem a s vysokým obsahem humusu v humusovém horizontu. Půdní typ luvizem se vytváří hlavně v rovinách a v mírně zvlněném reliéfu (jinak by podlehly erozi). Vytvářejí se z prachovic, polygenetických hlín, místy i z lehčích, eolickým materiálem obohacených substrátů. Zrnitostně jde o středně těžké až těžší půdy s méně příznivou kvalitou humusu (klasifikace.pedologie.cz).

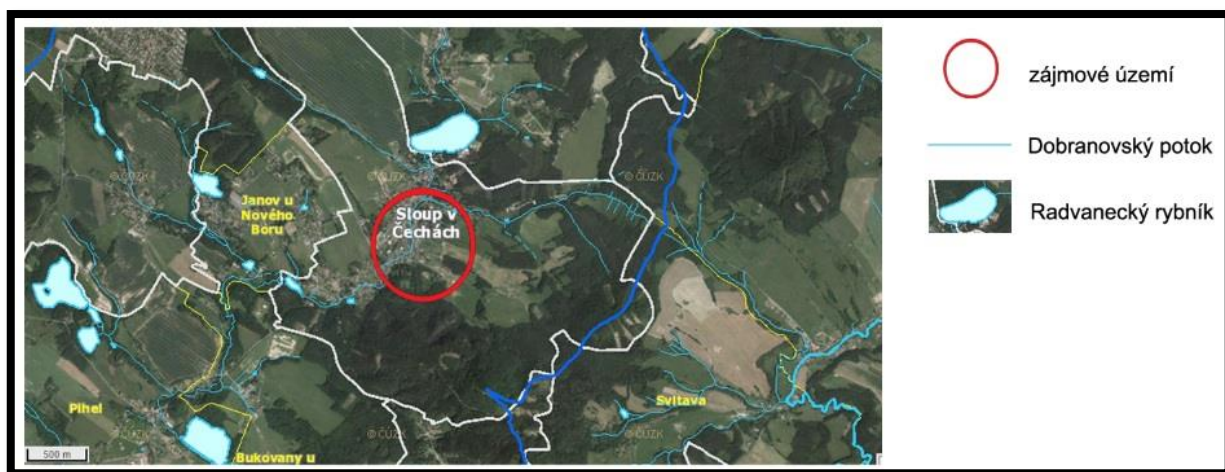

Obr. č. 2 – Půdní typy podle taxonomického klasifikačního systému půd (geoportal.gov.cz)

4.1.2. Hydrologické poměry

Obcí Sloup v Čechách protéká Dobranovský potok. Tento úsek potoka je spojnicí Hradního rybníka u hradu Sloup a Radvaneckého rybníka. Radvanecký rybník je zároveň veřejné koupaliště s písčitou pláží i pískovcovými skalami (Vlček, 1984).

Dobranovský potok (kdysi Dobernech Bach) je malý vodní tok spadající do povodí Ploučnice na severu Čech. Celý jeho tok se nachází na území okresu Česká Lípa. Pramení u Cvikova a po 17,2 km končí jako pravostranný přítok Ploučnice u Dobranova. Celý tok, vyjma rybníků, je rozdělen na řadu rybářských revírů. Větší část toku je označena jako pstruhová voda, zhruba na polovině délky toku je lov ryb zakázán (Štefáček, 2008).

Obr. č. 3 - Povodí (mapy.nature.cz)

4.1.3. Klimatické údaje

Podle Quittovy (1975) klasifikace se území řadí do mírně teplé oblasti rajonu MT7. Oblast má poněkud vlhčí léto, delší přechodné období a delší trvání sněhové pokrývky. Zabírá většinu pahorkatin a ploché vrchoviny střední části České kotliny.

Klimatická charakteristika mírně teplé oblasti	MT7
Počet letních dní	30 – 40
Počet dní s průměrnou teplotou 10 °C a více	140 – 160
Počet dní s mrazem	110 – 130
Počet ledových dní	40 – 50

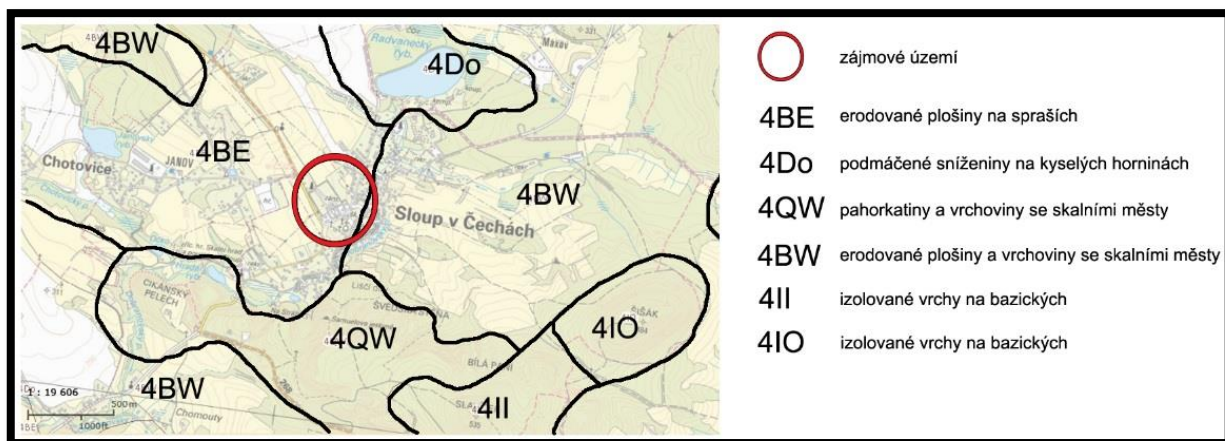
Průměrná lednová teplota	-2 – -3
Průměrná červencová teplota	16 – 17
Průměrná dubnová teplota	6 – 7
Průměrná říjnová teplota	7 – 8
Průměrný počet dní se srážkami 1 mm a více	100 – 120
Suma srážek ve vegetačním období	400 – 450
Suma srážek v zimním období	250 – 300
Počet dní se sněhovou pokrývkou	60 – 80
Počet zatažených dní	120 – 150
Počet jasných dní	40 – 50

4.1.4. Biogeografické členění

Podle biogeografického členění spadá území Sloup v Čechách do středoevropských listnatých lesů, podprovincie hercynské a je součástí bioregionu 1.34 Ralský bioregion. Typickou částí regionu je rozsáhlé území CHKO Kokořínsko – Máchův kraj s charakteristickou rozrůzněností ekosystémů od vápnatých mokřadů až po kyselé reliktní bory. V regionu dominuje 2. vegetační stupeň – bukový. V hercynské podprovincii se významněji uplatňují společenstva minerálně chudších substrátů s acidofilními druhy, v nichž i kompetiční schopnost vůdčí dřeviny tohoto stupně – buku je menší (Culek et al., 2013).

Charakter reliéfu je členitý s mělkými kotlinami, říčními terasami a rašeliništi. V kvádrových pískovcích jsou kaňonovitá a soutěskovitá údolí, četné tvary zvětrávání a odnosu horniny. Charakteristické jsou početné vrchy na neovulkanitech, vypreparovaných čedičových, znělcových a trachytových horninách, které vytvářejí krajinné dominanty (Culek et al., 2013).

Z Obr. č. 4 vyplývá, že na území se nacházejí tyto biochory: 4Do – Podmáčené sníženiny na kyselých horninách, 4BE – Erodované plošiny na spraších, 4QW – Pahorkatiny a vrchoviny se skalními městy, 4BW – Erodované plošiny a vrchoviny se skalními městy a 4II, 4IO – Izolované vrchy na bazických, resp. kyselých, neovulkanitech (Neuhäuslová a kol., 1999).

Obr. č. - Biogeografické členění (mapy.nature.cz)

4.1.5. Rekonstruovaná přirozená vegetace

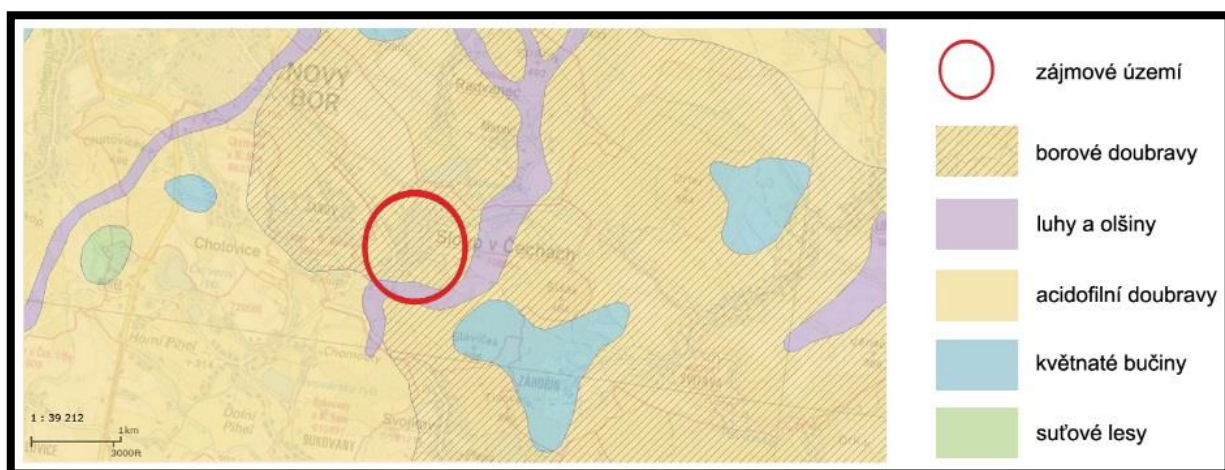
Na Obr. č. 5 je patrné, že převážná část území je zastoupena borovými doubravami, které se vyskytují na písčitéch, živinami chudších a lehčích půdách, které jsou velmi kyselé a na minerálně chudých substrátech se objevují vysychavé kambizemě. Struktura a druhové složení jsou světlé, druhově chudé porosty s dominantní borovicí lesní (*Pinus sylvestris*) a dubem zimním (*Quercus petraea*), řidčeji dubem letním (*Quercus robur*), s příměsí *Betula pendula* a *Sorbus aucuparia* ve stromovém a keřovém patře, občas též s *Frangula alnus* a *Salix aurita* a s dominancí keříčků (*Calluna vulgaris*, *Vaccinium myrtillus* a *Vitis vitis-idaea*), kapradin (například *Pteridium aquilinum*) nebo trav (například *Avenella flexuosa*) v bylinném patře (Mikyška a kol., 1969).

V menším rozsahu do území zasahují luhy a olšiny složené ve stromovém patře z olše lepkavé (*Alnus glutinosa*) a jasanu (*Fraxinus excelsior*) s pravděpodobnou příměsí vrby křehké (*Salix fragilis*) a dalších. V keřovém patře se uplatňovaly vrby a střeňky, v bohatém bylinném patře například bršlice kozí noha (*Aegopodium podagraria*), kopřiva dvoudomá (*Urtica dioica*), kerblík lesní (*Anthriscus sylvestris*) a další (biomonitoring.cz).

Acidofilní doubravy se vyskytují na kyselé až silně kyselé arenické kambizemi na křemičitém písku a vyznačují se velmi nízkou vododržností. Ve světlých lesních porostech dominuje dub letní (*Quercus robur*) s borovicí lesní (*Pinus sylvestris*) ve stromovém i keřovém patře (biomonitoring.cz).

Květnaté bučiny jsou listnaté lesy s převládajícím bukem lesním (*Fagus sylvatica*) s příměsí dalších listnatých stromů, například javor mléč (*Acer platanoides*), habr obecný (*Carpinus betulus*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) a další. Vyskytují se na eutrofních, obvykle kambizemních, půdách s rychlou mineralizací humusu na různých druzích hornin (Mikyška a kol., 1969).

Suťové lesy mají stromové patro druhově bohatší než u jiných typů mezofilních listnatých lesů. Převládají v něm suťové dřeviny javor mléč (*Acer platanoides*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*), lípa srdčitá (*Tilia cordata*), lípa velkolistá (*Tilia platyphyllos*) a jilm drsný (*Ulmus glabra*). Vyskytují se na strmých svazích s výchozy skal nebo s výrazným půdotokem, rokle, dolní části svahů a svahová úpatí s akumulací balvanů nebo jiného suťového materiálu (Mikyška a kol., 1969).

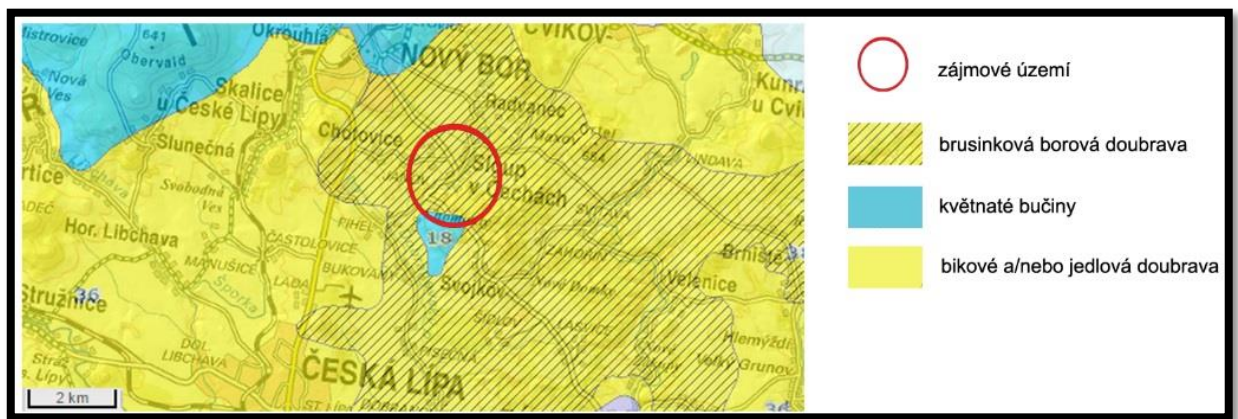
Obr. č. 5 - Geobotanická mapa - rekonstruovaná přirozená vegetace (mapy.nature.cz)

4.1.6. Potenciální přirozená vegetace

Na Obr. č. 6 lze vidět výskyt brusinkové borové doubravy, jakožto hlavní přirozenou vegetaci procházející přes území. Soustřeďuje se na oligotrofní pískovcové substráty. V jejich stromovém patře se vedle dubu zimního (*Quercus petraea*) uplatňovala borovice lesní (*Pinus sylvestris*). V bylinném patře se vyskytovaly acidofilní druhy: metlička křivolaká (*Avenella flexuosa*), borůvka (*Vaccinium myrtillus*), kostřava ovčí (*Festuca ovina*), jestřábník obecný (*Hieracium vulgatum*), rozrazil lékařský (*Veronica officinalis*), z mechorostů například

paprutka níčí (*Pohlia nutans*) a pokryvnatec Schreberův (*Pleurozium schreberi*) (Neuhäuslová a kol., 1999).

V okolí se pak vyskytují květnaté bučiny (viz Rekonstruovaná přirozená vegetace), bikové a/nebo jedlové doubravy, kterým dominuje dub zimní (*Quercus petraea*) a v menší míře i dub letní (*Quercus robur*), místy s příměsí břízy bělokoré (*Betula pendula*) a borovice lesní (*Pinus sylvestris*) ve stromovém i keřovém patře. V bylinném patře převažují na živinově chudých substrátech trávy (*Avenella flexuosa*, *Festuca ovina*, *Luzula luzuloides*, *Luzula pilosa* a *Poa nemoralis*), hojné jsou například acidofilní mechy (*Dicranum scoparium*, *Pleurozium schreberi* a *Polytrichum formosum*) a keřičky (*Calluna vulgaris* a *Vaccinium myrtillus*). (Neuhäuslová a kol., 1999).

Obr. č. 6 - Potenciální přirozená vegetace (geoportal.gov.cz)

4.1.7. Fytogeografické členění

Území spadá do fytogeografického obvodu České mezofytikum = Bohemian Mesophyticum. Představuje přechod mezi teplomilnou a chladnomilnou květenou. Mezi výškové stupně sem patří kopcovité, podhorské a vrchovinné oblasti. Mezofytikum se považuje za období největšího rozvoje nahosemenných rostlin (cykasů, jehličnanů a jinanů) (Skalický, 1988).

4.1.8. Typologie české krajiny

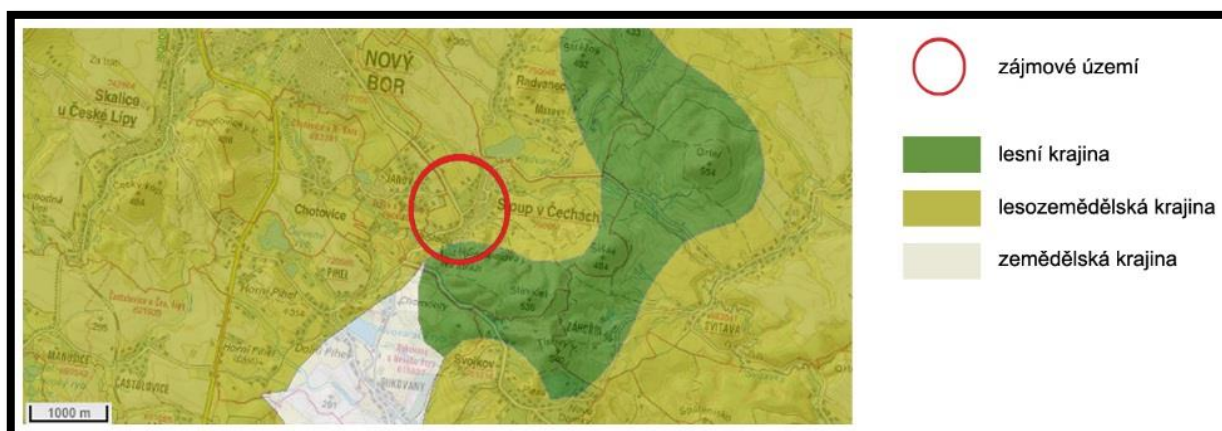
Českou krajinu lze definovat podle metodiky Löwa a Nováka (2008) na tři typy krajin. Jedná se o I. typy sídelní krajiny, II. typy využití a III. typy reliéfu krajiny. Podle tohoto hodnocení lze získat trojmístný kód, který definuje konkrétní typ krajiny. Území Sloup v Čechách spadá pod kód 5/M/2, v okolí se vyskytují menší oblasti 5/L/19, 5/L/17 a 5/M/16.

Obr. č. 7 ukazuje charakteristiku krajiny podle způsobu jejího využití. V území se nacházejí tři hlavní typy využívání krajiny. Téměř celé území pokrývá M – lesozemědělská krajina a malý zásah v jihovýchodní části L – lesní krajina a na jihu Z – zemědělská krajina.

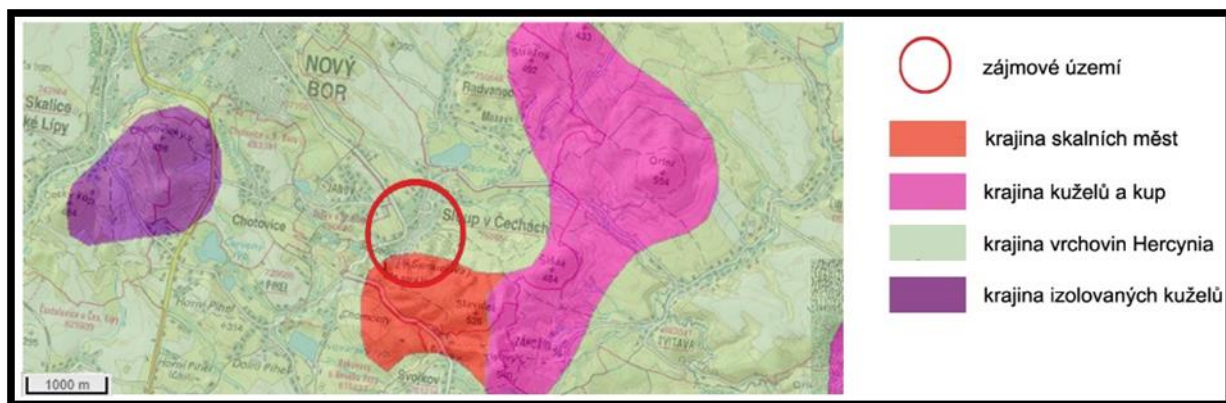
Nejrozsáhlejší část s lesozemědělskou krajinou je z pohledu vnitřní struktury heterogenní, přechodový krajinný typ, který je charakteristický střídáním lesních a nelesních stanovišť. Zastoupení ploch porostlých dřevinnou vegetací kolísá mezi 10 % až 70 %. Charakter krajiny je převážně polootevřený (uur.cz).

Charakteristika dle reliéfu krajiny (viz Obr. č. 8) se vyznačuje na většině území typem – vrchoviny Hercynia, dále krajina skalních měst, kuželů a kup a izolovaných kuželů.

Hercynia (Stará sídelní krajina Hercynia). Sídelní typy vesnic jsou ve velké většině tvořeny návesními ulicovými a vesnicemi návesními s nepravými traťovými plužinami. Pro oblast je charakteristický lidový typ českého a moravského roubeného domu, jde o oblast nepřetržitě osídlenou již od neolitu, tedy více než 7 000 let. Běžný je reliéf plošin a pahorkatin, charakteristické jsou měkké tvary tvořené plošinami a pánvemi. Dominuje orná půda. Tento sídelní typ tvoří jádro historických Čech (uur.cz).

Obr. č. 7 - Typologie krajiny dle využití (geoportal.gov.cz)

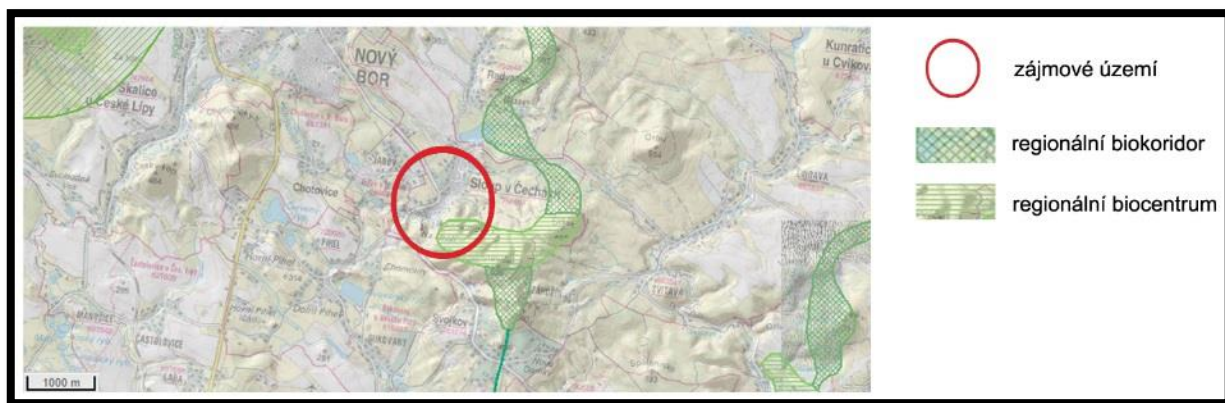

Obr. č. 8 - Typologie krajiny dle reliéfu (geoportal.gov.cz)

4.1.9. Ochrana přírody – ÚSES

Okolo zájmového území prochází od severu k jihu pás regionálního biokoridoru Klíč – Svojkovské pohoří a spojuje se s regionálním biocentrem Svojkovské pohoří, ze kterého pokračuje další regionální biokoridor Meandry Ploučnice – Svojkovské pohoří (viz Obr. č. 9).

Směrem na sever k Novému Boru se začíná rozkládat CHKO Lužické hory, dnes již kulturní krajina po staletí formovaná člověkem. Čedičové a znělcové kupy se střídají s bizarními tvary pískovcových skal, souvislé lesy přecházejí v pestré podhorské louky s bohatými remízky, mezemi a solitérními stromy, na mnoha místech se zachovala lužická architektura. V lesích dnes převládá smrk (*Picea abies*), v těžko přístupných a odlehlých partiích se zachovaly zbytky původních lesních porostů (buk, jedle, javor, jilm). V Čechách se v této nadmořské výšce vyskytuje jedinečná doubrava a to na vrcholu Klíče (748 m). Zemědělská krajina je tvořena především loukami a pastvinami protkanými sítí hájků, remízků a břehových porostů podél potoků, kde se ve zbytcích zachovaly mnohé vzácné druhy rostlin a živočichů (luzickehory.ochranaprirody.cz).

Obr. č. 9 - Ochrana přírody (mapy.natura.cz)

4.2. Historický vývoj obce

První dochovaná zmínka o obci pochází z roku 1318. Tehdy zde vedla obchodní stezka z Prahy do Žitavy. Záznam o první existenci strážního hradu u obce se datuje od roku 1324. V první čtvrtině 14. století patřil kraj od Žitavy přes Lužické hory až na Českolipsko Ronovcům a Chvalovi z Lipé. Chvalův syn se po roce 1290 nechal nazývat jako Čeněk z Ojvína a nejspíš on využil skálu v Sloupu ke stavbě hradu. Vesnice pod hradem se roku 1352 psala jako farní. Patřila od roku 1400 Hynkovi Hlaváčovi z Dubé, který ji i s blízkým okolím roku 1412 prodal za 200 kop grošů šlechtici Hanušovi Welfovi pocházejícímu z Varnsdorfu. Období husitských válek Sloup přežil bez úhony (Smejkal, 2008).

Po husitských válkách sloupské panství získal loupežník rytíř Mikeš Pancíř ze Smojna. Pořádal loupeživé výpravy do okolí i do Saska a Lužické vojsko mu jeho jednání oplátilo zbouráním hradu v letech 1444 a 1445. Mikeš Pancíř hrad opět zbudoval, pokračoval v loupění a v roce 1455 jej předal synům. V lednu 1471 koupili hrad i s podhradím Berkové z Dubé (Smejkal, 2008).

V roce 1595 Adam Berka z Dubé postavil ve vsi panský dům, Berkovský zámek, který byl k bydlení mnohem pohodlnější než místní hrad. Během třicetileté války roku 1639 byl hrad obklíčen vojskem švédského generála Banera, který jej dobyl a vypálil. Znova obnoven již nebyl. O padesát let později byla ve skále u hradu vybudovaná poustevna (Podhorský, 2002).

Panství Sloup bylo prodáno roku 1708 za 280 000 zlatých hraběti Václavovi Noebertovi Oktaviánu Kinskému, šlechtici z České Kamenice. Než zemřel, sepsal poslední vůli a dědickou dohodou rodiny Kinských, aby sloupské panství připadlo jeho druhorozenému synovi Josefovi. Ten byl v době otcovi smrti teprve pětiletý. Proto až do roku 1726 spravoval panství Josefův starší bratr Štěpán Vilém Oldřich Kinský. Obec se po roce 1726 začala rozvíjet. Byla to doba, kdy panství převzal hrabě Josef Jan Maxmilián Kinský, který zde navrhnul výstavbu zámku v barokním stylu (Smejkal, 2009).

Hrabě Kinský podnikal na celém svém panství a ve Sloupu využil i vlastní zámek, kde od roku 1756 vyráběl na stavech jemné plátno. Roku 1759 v obci, ve dvoře pod hradem, vybudoval barvírnu pláten, kterou postupně rozšiřoval až na kartouнку (obchodní označení pro jemnou bavlněnou tkaninu v plátnové vazbě), která se stala nejstarší v Čechách. Lidé, vyrábějící dřevěné formy k potisku, pracovali v obecním domě a v budově poblíž hradu, ze které se později stal hostinec Fichtelschänke. Kousek od potoka měl i prádelnu pláten. V obci založil tkalcovskou školu a roku 1760 a zaměstnával na 35 stavech 250 lidí. V roce 1762 založil manufakturu vyrábějící cvilinku (pytlovinu), kterou řídil mistr ze Saska (Smejkal, 2009).

4.3. Historický vývoj zámeckého areálu Sloup v Čechách

Mladý potomek významného šlechtického rodu Josef Kinský, se rozhodl v roce 1730 řešit jako prioritu potřebu reprezentativního sídla. Proto téhož roku zahájil výstavbu sloupského zámku v čistě barokním slohu, kterou údajně svěřil zkušenému italskému staviteli z Roudnice nad Labem Pietru Paolovi Columbanimu. Ten se podílel i na několika dalších stavbách v regionu. Velkému překvapení se majiteli dostalo, když zjistil, že stavba je rozestavěna a nachází se na jiném místě, než bylo určeno. Zámek měl vévodit kraji i obci z návrší, kde byla později postavena kaple Jana Nepomuckého. O celé záměně prý rozhodl na vlastní riziko stavitel, z čehož autoři posledního posudku usuzují, že se muselo jednat o větší osobnost, než byl Columbani. Před samotným zahájením stavebních prací musela být vykoupěna a zbouraná selská usedlost, aby se uvolnil potřebný prostor. Ve srovnání s dnešní podobou byla původní stavba mnohem prostší a postrádala ohraničený zámecký dvůr, k jehož uzavření došlo až při pozdějších úpravách. Také zámecký park zabíral původně

mnohem menší plochu. Byl rozšířen až o dvacet let později v roce 1750, ale konečnou dnešní podobu dostal celý zámecký komplex v devatenáctém století (Jindra, 2006).

Celkový dojem šlechtického sídla zvyšuje sochařská výzdoba, kterou vytvořil synovec největšího tvůrce českého baroka Matyáše Brauna, mladý Antonín. Vytvořil zde díla zdobící římsy, průčelí budovy, mytologické postavy ve výklencích hlavního průjezdu a další sochy v okolí (Jindra, 2006).

Podoba zámeckého parku pochází z období kolem roku 1829, kdy proběhla hrabětem Karlem Kinským úprava původně barokní stavby na klasicistní. Po roce 1980 se za zámeckou budovou rozprostíral palouk s fontánou se sochou Neptuna lemovaný urostlými porosty, na které po levé straně směrem k silnici navazuje užitková zahrada. Před zámkem bylo parterově řešené čestné nádvoří (Hieke, 1984).

Od zadní brány zámeckého parku vede severozápadním směrem přibližně 500 metrů dlouhá lipová alej ke kapli sv. Jana Nepomuckého. Základní kámen kaple byl položen 25. dubna 1738 a chronogram nad vchodem do kaple udával rok dokončení stavby 1739. Osmibokou barokní stavbu zdobil nad průčelím trojúhelníkový štít s erbem Kinských, který byl ozdoben sochou sv. Jana Nepomuckého a dvěma alegoriemi Víry a Naděje od Antonína Brauna. V roce 1795 byla kaple změněna na pohřební kapli rodiny Kinských, v jejíž kryptě byl 1. května 1828 pohřben hrabě Filip Josef Kinský a o 3 roky později jeho nástupce Karel. Po druhé světové válce bylo vnitřní zařízení kaple zničeno, stavba postupem let začala chátrat a dnes zůstává ve velmi špatném stavu. Alej ke kapli sloužila jako vycházková cesta nebo zde korzovaly návštěvy rodiny Kinských (Vlček, 1998).

V 1. polovině 19. století v parku rostlo 15 jehličnatých a 40 listnatých stromů. Mezi nejpozoruhodnější patřily soliterně i skupinově vysazené borovice vejmutovky (*Pinus strobus*), smrk východní (*Picea orientalis*), pravidelná stěna cypřišku hrachonosného (*Chamaecyparis pisifera* 'Squarrosa'), urostlé tisy (*Taxus baccata*), nejpozoruhodnější listnáč je úzce sloupovitý dub letní (*Quercus robur* 'Cupressoides'). Cenný je převislý buk (*Fagus sylvatica* 'Pendula') a žlutopestrý javor klen (*Acer pseudoplatanus* 'Variegatum'). Již zmíněné vodní dílo, kašna se sochou Neptuna držícího delfína, byla vybudována v roce 1755 místním sochařem Antonínem Maxem (Hieke, 1984).

Po nacionalizaci majetku Němců byla v zámku zřízena ozdravovna pro děti z Prahy, sloužila i jako škola v přírodě a ústav sociální péče. Později se zde zbudoval Domov důchodců, který funguje dodnes (Vlček, 1998).

4.3.1. Zámecká areál na historických mapách

Dle dostupných historických map byla vypracována umělecko-historická analýza areálu.

Výřez z období I. vojenského mapování – Josefského (1764 – 1768) na Obrázku č. 10 znázorňuje situaci zámku vůči obci, kdy přiléhá levým bokem k hlavní cestě směrem na sever na Nový Bor a čelem směřuje k protějšímu kostelu svaté Kateřiny Alexandrijské, který je ve Sloupu zmiňován již od roku 1327. Na mapě lze vidět náznak rozptýlené zeleně v parku a lipovou alej vedoucí severozápadním směrem. Zámek je vyobrazen spolu se základem hospodářských budov.

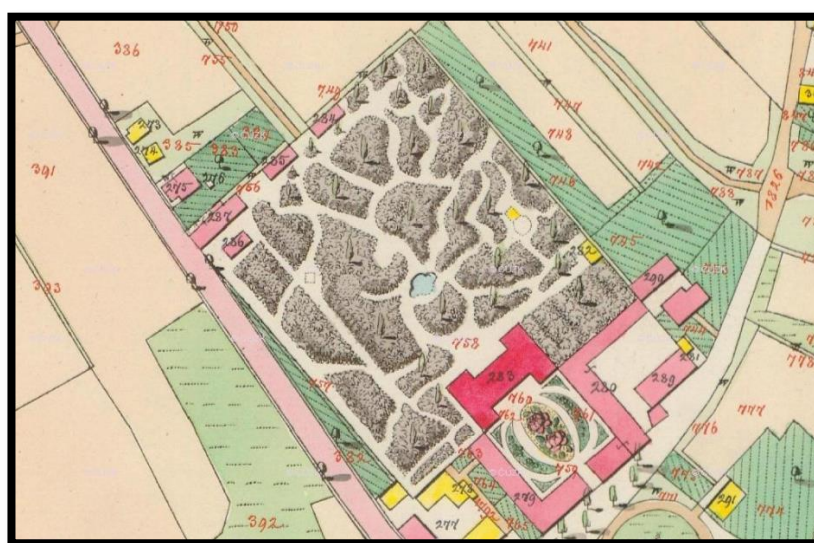
Obr. č. 10 - I. vojenského mapování – Josefské (1764 – 1768) – Sloup v Čechách (oldmaps.geolab.cz)

Druhý výřez (viz Obr. č. 11) z dokumentace II. vojenského mapování – Františkovo (1836 – 1852) nabízí o trochu detailnější pohled na zájmové území. Je zde zřetelná hlavní budova zámku ve tvaru písmene H s přilehlými hospodářskými budovami a čestným nádvořím. V parku je zeleň rozmístěna po celé ploše a vyjádřena kompaktními skupinami. Lze z toho usuzovat, že prostory mezi menšími celky zeleně značí cesty. A opět i zde na stejném místě lipová alej.

Obr. č. 11 - II. vojenského mapování – Františkov (1836 – 1852) – Sloup v Čechách (oldmaps.geolab.cz)

Mapa Stabilního katastru z roku 1840 poskytuje nejdetailnější půdorysnou situaci parku v historickém období. Je zde přesný zákres zámku i hospodářských budov. Na severu parku je z pravé strany u vstupu do lipové aleje budova, která dnes již neexistuje. Ostatní objekty se na svých místech zachovaly dodnes. Parter před zámkem obsahuje symbol růží, z čehož lze soudit, že zde byly okrasné růžové výsadby. Okolní menší partery na čestném nádvoří značí výsadbu keřovou. V parku je zcela zřetelně znázorněna kašna, okolní výsadba je zakreslena jako menší celky se symbolem stromu, který dle legendy stabilního katastru označuje listnatý strom. Celá kompozice parku připomíná spíše bludiště, díky nepravidelným útvarům skupin stromů s hustou sítí cest.

Obr. č. 12 - Stabilní katastr – císařské otisky (1840) – Sloup v Čechách (archivnimapy.cuzk.cz)

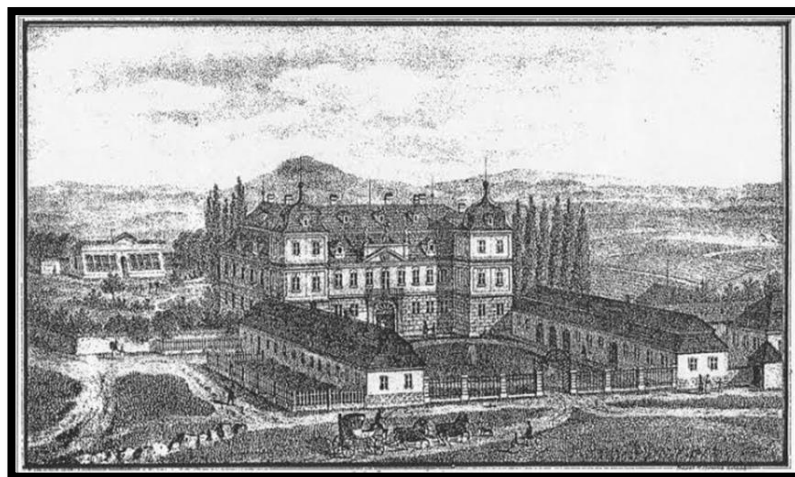
Výřez z III. vojenského mapování - Františko-josefského (1877-1880) je velice málo podrobný, nelze vyčíst žádné nové údaje.

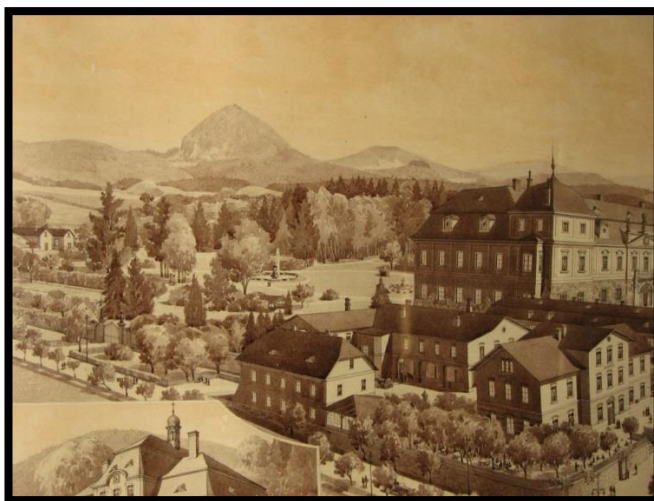
Obr. č. 13 - III. vojenského mapování – Františko-josefské (1877 – 1880) – Sloup v Čechách (archivnimapy.cuzk.cz)

4.3.2. Historická vyobrazení parku se zámekm

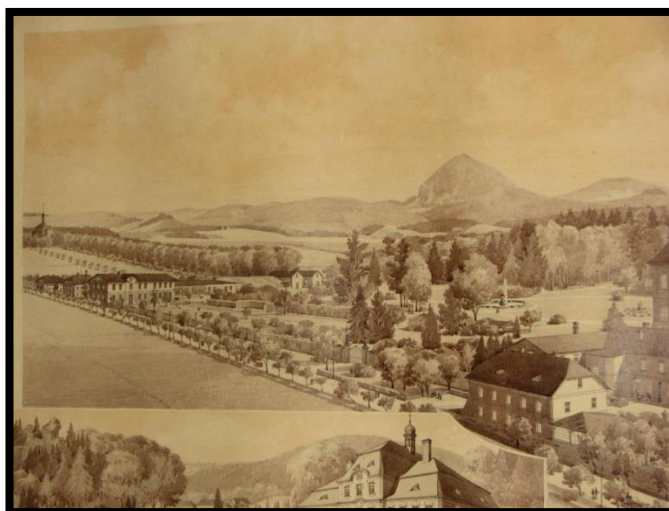
Následující kresby a fotografie pocházejí ze soukromého archivu Jiřího Bubíka a Vladimíra Tregla.

Obr. č. 14 – Litografie z počátku 19. století je nejstarším obrazem areálu v této sérii dokumentů. Představuje zámek ještě před přístavbou hospodářských budov u hlavního vjezdu. Parter na nádvoří je kruhový s dominantou uprostřed a nevykazuje zde žádnou výsadbu. Za zámek stojí objekt, který lze těžko identifikovat. O žádné budově speciálního významu, jako například skleníků, není v historii zámku žádná zmínka.

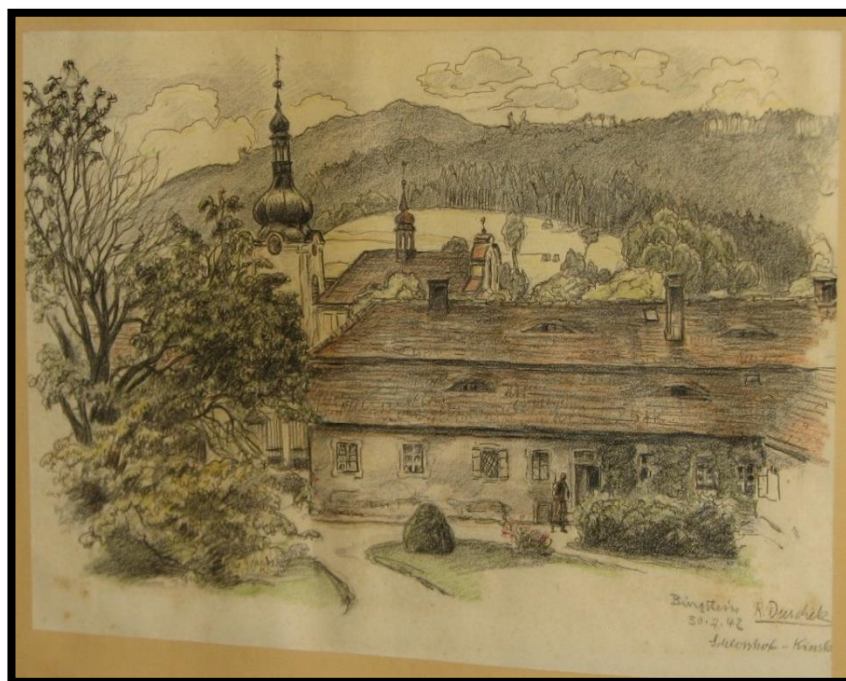
Obr. č. 15 – Kresba z 19. století zachycující park z levého boku. Ve středu dominuje kašna s vodotryskem, směrem k zámku květinový záhon s vázou uprostřed. Kompozice parku vykazuje hustou cestní síť, která křížuje všechna zákoutí. Při levé straně je patrný střihaný porost a směrem k zámku je podél jedné z cest menší altán. Můžeme zde také vidět boční vchod přímo do parku, se zdobnou bránou a sloupy. Tento vchod dnes stále existuje, je však uzamčený a dlouhá léta nepoužívaný.

Obr. č. 16 - Stejná kresba jako předchozí, zachycující jiný úhel pohledu. Zde je navíc výrazná střihaná zeleň v levé části směrem k cestě. Tvoří jakýsi předěl izolující dlouhé rovné cesty vedoucí napříč areálem od zbytku parku. Není známo, k čemu sloužily, můžeme se domnívat, že šlo o cesty spojující budovy zámku s budovami v nejsevernějším okraji areálu. Nejspíš měl být tento úsek odlišný od jinak více krajinářsky založeného parku. V dálce je zakreslena bujná lipová alej s kaplí na konci a v pozadí hlavní krajinná dominanta hora Klíč.

Obr. č. 17 – Tato kresba zachycuje zámek s nádvořím. Pochází z 19. století a je důkazem uspořádání parteru, který je vykreslen na mapě stabilního katastru z roku 1840. Na travnatých plochách jsou výsadby keřů a květinových záhonů. Cesty okolo nezpevněné, nejspíš prašné.

Obr. č. 18 – Barevná kresba nádvoří, pohled od budovy zámku směrem ke kostelu sv. Kateřiny Alexandrijské. Opět zachycena parterová výsadba s náznakem tvarovaných keřů uprostřed.

Obr. č. 19 – Historická pohlednice nádvoří se zámkem. Pochází zřejmě z druhé poloviny 19. století, zachycuje bujnou a symetrickou výsadbu parteru.

Obr. č. 20 – Druhá pohlednice je cenná, jako jediná dokumentace rozložení a charakteru cest a zároveň jako jediná poskytuje pohled na park ze severní části směrem k zámku. Na pohlednici je vykreslena různorodá skladba listnatých i jehličnatých dřevin.

Obr. č. 21 – Fotografie z počátku 20. století. Pohled na zámek s bujnou zelení v pozadí. Budova je v dolních partiích porostlá popínavými dřevinami, z parteru nevyčnívá žádná vzrostlá zeleň.

Obr. č. 22 – Fotografie z roku 1907. Zámek obrostlý bujnou vegetací, ve kterém v této době žil poslední muž linie Kinských hrabě August František.

4.4. Širší vztahy a charakteristika místa

Obec Sloup v Čechách se nachází na severozápadním okraji Ralské pahorkatiny v okrese Česká Lípa. Sídlo spadající do Libereckého kraje leží v nadmořské výšce 292 m n. m. a rozprostírá se, společně se zbytkem katastrálního území, na ploše 577 ha (uir.cz).

V Příloze č. 1 je zobrazeno, že Sloup v Čechách sousedí s obcemi Radvanec, Janov, Svojkov a nejbližšími městy Nový Bor, Cvikov a okresním městem Česká Lípa. Od krajského města Liberec je Sloup v Čechách vzdálený 42 km západním směrem.

Obce je zařazena do mikroregionu Svazek obcí Novoborska, jedná se o dobrovolný svazek obcí v okrese Česká Lípa se sídlem v Novém Boru, jehož cílem je vzájemná spolupráce a koordinace činností v oblasti rozvoje regionu. Sdružuje celkem 16 obcí (Chotovice, Kropach, Kunratice u Cvikova, Mařenice, Nový Oldřichov, Okrouhlá, Polevsko, Pysk, Radvanec, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná, Svojkov, Svor) a 4 města (Česká Lípa, Cvikov, Kamenický Šenov, Nový Bor). Svazek byl založen v roce 1998 (novoborsko.cz).

Územím prochází státní silnice regionálního významu II/268 (Horní Bousov – Dolní Krupa – Mimoň – Zákupy – Nový Bor), spojující obec s městy Nový Bor a Zákupy. Státní silnicí III/26850 (Sloup v Čechách – Janov – Chotovice) je obec napojena na státní silnici I/9. Nejbližší železniční zastávka se nachází v Novém Boru na trati 086 Česká Lípa – Liberec (mapy.cz).

4.4.1. Památky v okolí zámeckého areálu

Okolí zámku disponuje mnoha atraktivními cíli. Následující výčet je ukázkou těch nejzajímavějších a pro tento kraj charakteristických.

Skalní hrad – hrad je známý a typický především svoji polohou. Nachází se na pískovcovém suku se svislými až převislými stěnami a rozlehlou plošinou ve výšce přes 30 m nad okolním terénem. Délka skály dosahuje necelých 100 m a šířka okolo 60 m. V průběhu historie byla lidmi skála značně přizpůsobována a postupně doplňována o další objekty. Množství skalních prostor, světského i sakrálního určení, bylo vytesáno a dostavováno, jak uvnitř skály, tak i na jejím povrchu. Tyto skalní objekty jsou vzájemně důmyslně propojeny.

Prostory hradu jsou zcela bez sbírkových uměleckých předmětů, ovšem i prázdné jsou velmi působivé, a celý objekt se honosí mimořádným *geniem loci* (Peša, 2002).

Samuelova jeskyně – uměle vyhloubená jeskyně v pískovcovém skalním masivu, vyčnívající z nevelkého návrší nad jižním okrajem Sloupu, se proslavila jako skromné obydlí poustevníka Samuela. Jeskyni vyhloubil na počátku 18. století sloupský rodák Samuel Görner, pocházející ze starého sklářského rodu Görnerů, v němž mělo řemeslo optiků tradici už od roku 1678. Samuel byl sice vyučen okrasným zahradníkem, ale zabýval se i broušením skleněných čoček. V jeskyni žil od roku 1718 až do 27. dubna 1735, kdy se přestěhoval do sloupské skalní poustevny. Tam se věnoval hlavně zahradničení, a přitom pokračoval i ve výrobě brýlí a dalekohledů. Jeho socha s dalekohledem naměřeným k obzoru je dodnes symbolem skalní poustevny na jižním okraji Sloupu (Růžička a kol., 2006).

Lesní divadlo – za podpory hraběte Kinského, místních podnikatelů a novoborských továrníků se podařilo dát dohromady 50000 Korun českých a vystavět lesní scénu, které se žádná jiná v Čechách nevyrovnala. Návrh vytvořil malíř Ringel a stavět se začalo v roce 1920. Divadlo využívalo členitý pískovcový skalní masiv, za nímž se ukrývalo zákulisí. Jeviště bylo na severní straně ukončeno asi 3,5 m vysokou válcovou věží, spojenou se skalním masivem kamennou zdí s gotickou bránou. Mimoto na něm byly ještě další dřevěné stavby, vzájemně propojené ve skále vytesanými průchody a tunely. V příkopu pod jevištěm bylo orchestřiště a na protilehlém svahu bylo upravené hlediště s dřevěnými lavicemi asi pro 1600 diváků. Od 60. let 20. století divadlo dlouhou dobu chátralo a téměř upadlo v zapomnění. V roce 2004 však bylo opraveno a do protějšího svahu byly zasazeny lavičky pro 250 diváků. V letních měsících se zde konají pravidelná divadelní představení, která mají neopakovatelnou atmosféru (Smejkal, 2008).

Pískovcové skalní město – se rozkládá na východě nad obcí na úbočí čedičové hory Slavíček. Sloupské skály společně se Svojkovskými skalami jsou nejvýznamnějšími stěnami v okolí. Dosud zde bylo vylezeno na 50 skalních věží více než 400 výstupů. První skály byly zlezeny německými lezci hned po ukončení 1. světové války. Jedna z nejvýznamnějších skalních věží – Turecká hlava byla vylezena v červnu 1919 Rudolfem Kauschkou. Teprve v 60. letech minulého století začala vlastní éra objevování zásluhou novoborských a sloupských lezců, mezi které patřil hlavně H. Grohmann, J. Voldřich a J. Kesner (obecsloupvcechach.cz).

Kostel svaté Kateřiny Alexandrijské – nachází se naproti řešeného zámku. Poprvé je zmiňován již v roce 1327. V letech 1717 – 1719 proběhla rozsáhlá přestavba, při níž kostel dostal svou dnešní podobu. V roce 1815 byla ještě přistavěna věž. Barokní trojlodní stavba s hranolovou věží na severní straně je doplněna dvěma postranními čtvercovými kaplemi. Ve štítu západního průčelí je socha sv. Kateřiny a nad vstupním portálem erb Kinských se zlatým rounem. Hlavní oltář pochází z roku 1891 a zdobí ho sochy sv. Ludmily a sv. Kateřiny od Antonína Maxe. Vlevo od hlavního oltáře je náhrobek Josefa Maxmiliána Kinského, který připomíná jeho zásluhy o rozvoj panství. Kostel je na ústředním seznamu kulturních památek ČR, který na základě zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, vede Národní památkový ústav jako ústřední organizace státní památkové péče (npu.cz).

4.4.2. Rekreační potenciál a turistika

Díky zajímavým historickým památkám a velmi atraktivnímu okolí, se spoustou přírodních zajímavostí, se Sloup v Čechách stal známou a vyhledávanou rekreační lokalitou. I díky tomu je kraj protkaný mnoha turistickými stezkami a cyklotrasami. Spousta míst se zároveň stává součástí rozvoje kulturního života – koncerty při svíčkách na hradě Sloup, divadelní představení v lesním divadle a další. U obce se nachází koupaliště na Radvaneckém rybníku s částečně zalesněnými břehy, na jižní straně upravené pláže slouží k rekreaci a koupání. Radvanecký rybník dává příležitost i ke sportovnímu rybaření. Vyhledávané jsou také místní koňské jízdárny, vyjížďkové okruhy vedou skalními městy i po loukách, ze kterých je výhled na okolní kopce. Počet obyvatel v rekreační sezóně stoupne až 5 ×.

4.4.3. Občanská vybavenost

V obci se nachází obecní úřad, knihovna, pošta, mateřská a základní škola, středisko pro volný čas dětí a mládeže, domov pro seniory, prodejna potravin, penziony, restaurační zařízení, sakrální stavby, hřbitovy a sbor dobrovolných hasičů. Z hlediska pracovních příležitostí, mimo několika drobných podnikatelských subjektů a výtěžku z turistického ruchu, musí obyvatelé dojíždět do Nového Boru, České Lípy nebo do Liberce. Nejbližší nemocnice je v České Lípě a nejbližší středisko v Novém Boru.

Výstavba kanalizační sítě, jak v zastavěném území, tak na zastavitelných plochách, a její napojení na centrální čistírnu odpadních vod v Novém Boru, bude mít pozitivní dopad na kvalitu vody v Dobranovském potoku i na vodu v Hradním rybníku. Návrh na odvedení splaškových vod z obce výrazně vyloučí možnost znečištění podzemních vod chráněné oblasti přirozené akumulace vod Severočeská křída, která je vymezena v celém řešeném území (risy.cz).

4.4.4. Obyvatelstvo

Počet trvale žijících obyvatel k 31. 12. 2012 je 721 (Tabulka č. 1). V Tabulce č. 2 ukazují statistické údaje z roku 2013 saldo migrace 3 obyvatele. Průměrný věk je 43,6 let (statnisprava.cz).

Tabulka č. 1 - počet obyvatel (risy.cz)

Počet obyvatel						
	Počet bydlících obyvatel k 31. 12. 2013	Počet obyvatel ve věku				Střední stav obyvatel k 1. 7. 2013
		0 – 14 let	15 – 59 let	60 – 64 let	65 a více let	
Celkem	713	101	397	67	148	719
Muži	358	53	205	31	69	364
Ženy	355	48	192	36	79	355

Tabulka č. 2 - počet přistěhovalých a vystěhovalých osob za stejné období (risy.cz)

	Přírůstek obyvatelstva			Saldo migrace			Přírůstek/úbytek
	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovalí	Vystěhovalí	Saldo migrace	
Celkem	4	15	-11	24	21	3	-8
Muži	4	8	-4	12	11	1	-3
Ženy	0	7	-7	12	10	2	-5

4.4.5. Územní plán

V řešeném území jsou již dnes vytvořeny dobré základní podmínky pro vyvážený vztah rozvoje obce, kvalitních životních podmínek a sociálních podmínek, tj. podmínky pro trvale udržitelný rozvoj.

Návrh ÚP zachovává všechny stávající přírodní hodnoty v řešeném území. Nové plochy pro rozvoj obce, převážně plochy pro bydlení, jsou navrženy tak, že funkčně, plošně, urbanisticky i strukturálně navazují na stávající zastavěné území obce, nebo jsou uvnitř tohoto území. Rozvoj v řešeném území se minimálně dotkne území vesnické památkové zóny. Stávající kvalita a hodnota přírodního prostředí bude postupně narůstat (zavádění nových technologií, strukturální změna vlastnických vztahů, výstavba technické infrastruktury).

Jedinečnost a výjimečnost řešeného území (Radvanecký rybník, Skalní hrad), krajinných i stavebních celků a souborů (lesní divadlo, vesnická památková zóna s historickými památkově chráněnými objekty), poskytující doklady předchozího historického vývoje obce návrh ÚP v plném rozsahu respektuje a nemění (obecsloupvcechach.cz).

4.5. Současný stav parku

Park o rozloze 22 065 m² je umístěný za zámeckou budovou v severozápadním směru. Před zámkem se nachází čtvercové, parterově řešené nádvoří obklopené přízemními hospodářskými budovami. Na tomto nádvoří jsou vzrostlé tisy (*Taxus baccata*) a několik soliter jalovce obecného (*Juniperus communis* 'Hibernica'), které působí neudržovaným dojmem. Všechny plochy mimo příjezdové cesty jsou travnaté.

V parku za zámkem jsou až do současnosti zachovalé zbytky užitkové zahrady i palouk uprostřed a fontána se sochou Neptuna z roku 1755. Při vstupu do parku z hlavní budovy zámku se návštěvníkům naskytne pohled na fontánu podél hlavní kompoziční osy, kterou z obou stran uzavírají stěny hustého porostu vzrostlých dřevin. Čistému výhledu brání vysoké jalovce (*Juniperus communis* 'Hibernica'), které svým vzhledem kompozici spíše narušují. Pískovcová fontána Neptuna s delfínem je již po mnoho let nefunkční. Na palouku s fontánou je zachována borovice vejmutovka (*Pinus strobus*), jejíž stáří se odhaduje na 100 a více let.

Strom je značně poškozen a ve zbývající koruně je nainstalována dynamická vazba, která brání rozlomení větví. Mohutná dutina ve kmeni je kryta dřevěným bedněním. Spolu s borovicí jsou zde velice staré a zachovalé sloupovité duby (*Quercus robur* 'Cupressoides'), na jejichž ochraně trvá především Odbor životního prostředí v Novém Boru.

Husté porosty vzrostlých dřevin jsou neošetřovány a ponechány vlastnímu vývoji, připomínají spíše les. Podél pískovcové zdi na západní straně tvoří bariéru řada hustě zapojených cypřišků hrachonosných (*Chamaecyparis pisifera* 'Squarrosa'). Bariéra odděluje park od komunikace, která vede směrem na Nový Bor. Svou izolační a hygienickou funkci plní, ovšem z hlediska estetiky není ideální. Důsledkem těsného zápoje jsou odvětvené porosty, prorezné koruny, a protože je linie jalovců dlouhá a dominantní, poutá na sebe pozornost. Vedle zámecké budovy směrem na západ je novodobě vytvořena bezbariérová terasa, kam mohou zajíždět i lidé na kolečkových křeslech. Z terasy je vidět na pozůstatky ovocných stromů, které jsou v podobě řady švestek (*Prunus domestica*) a jabloňových sadů (*Malus domestica*). Na stromech je patrné zanedbání údržby. Keřová výsadba lemující okraj terasy je tvořena keři okrasnými listem i květem, kompozice je zaměřena na střídání barev a tvoření kontrastů.

Skrze park vedou dvě cesty. Jedna dlážděná, po které je možné přejít i za špatného počasí na druhou stranu a druhá přírodního charakteru s štěrkovým povrchem. V deštivém počasí je těžko využívaná, obzvláště pro obyvatele domova důchodců. Lidé si v parku vytvořili několik nenápadných pěšin, kterými si zkracují cestu nebo jen vytvářejí okruhy mezi stromy. Na nově vznikajících pěšinách je možné vyzorovat, že lidé chtějí využívat veškerá zákoutí a výhledy, které park nabízí a neomezovat se pouze na dvě souběžné cesty, ze kterých není výhled do okolní krajiny. Podél dlážděné cesty se v hustém porostu dřevin nacházejí dvě drobné stavby. Jedná se o altány, které slouží jako uložení náradí nebo sezení na letní měsíce.

V zadní části parku je v obklopení listnatých keřů šeříku obecného (*Syringa vulgaris*) a vysokých stromů smrku východního (*Picea orientalis*) vytvořeno dlážděné odpočívadlo se stolem a lavicemi, sloužící jako posezení pro lidi z přilehlých budov domova důchodců.

Vchody do parku jsou celkem tři. Z toho jedna z bran (na západní straně v užitkové části) je uzamčena a nevyužívána. Jeden z přístupných vstupů vede přes budovu zámku a druhý z protilehlého konce parku. Situace současného stavu je popsána v Příloze č. 3.

4.5.1. Inventarizace dřevin

Dendrologické hodnocení bylo provedeno v zámeckém parku terénním průzkumem v červenci a měsíci srpnu 2014. Na základě inventarizace a posouzení pěstebního stavu byl vytvořen návrh kácení. Navržené dřeviny ke kácení vykazovaly kritický stav a nevyhovovaly bezpečnostním ani provozním podmínkám. Umístění stávajících dřevin je vyobrazeno v Příloze č. 2.

Ke stanovení sadovnické hodnoty byla použita metodika dle Machovce (1982):

Při inventarizaci dřevin bylo použito pětibodové hodnocení dřevin (sadovnická hodnota). Sadovnická hodnota je souhrnem všech biologických a estetických vlastností dané dřeviny. Nejlepší dřeviny jsou hodnoceny 5 body, nejhorší 1 bodem.

I. – Stromy odumírající nebo odumřelé, suché, stromy bezprostředně ohrožující návštěvníky nebo okolní kvalitní porosty, např. vrůstáním do jejich koruny. Tyto dřeviny vyžadují okamžitou likvidaci.

II. – Stromy velmi silně poškozené resp. nemocné (nehrozí však nebezpečí šíření chorob), vzhledově jsou značně poškozené. Jsou to dřeviny, které jsou jednoznačně určeny k likvidaci, která může být pozdržena až do doby zajištění jejich náhrady novou výsadbou.

III. – Stromy mladších kategorií, resp. i stromy větší, tvarově nebo vzhledově poškozené, avšak esteticky přijatelné s předpokladem dlouhodobého udržení těchto hodnot. Jsou to stromy, které při podrobnějším vyhodnocení a na základě analýzy zamýšlených úprav jsou vzhledově buď ponechány, nebo likvidovány (při vysokém počtu na ploše, vzájemném stínění atd.).

IV. – Stromy vyspělé (více než 1/2 výšky na daném stanovišti běžně dosahované), naprosto zdravé, tvarově odpovídající danému druhu, resp. kultivaru, pouze s menšími

vzhledovými nedostatky (např. vyvětvění do podchodové výšky, menší deformace tvaru koruny, chybějící větve apod.).

Tyto stromy je nutné zachovat, k jejich odstranění může dojít v případě, kdy to regenerace celého řešení nezbytně vyžaduje a nelze je řešit jinak.

V. – Stromy stejných vlastností jako 4 body, avšak bez vzhledového poškození. Měly by být vždy zachovány, i za cenu rozsáhlých změn regenerace parku.

K inventarizaci byly použity nástroje: digitální fotoaparát SONY DSC – P200, svinovací metr (5 m). K následnému zpracování inventarizace byl použit software AutoCAD 2011.

4.5.2. Stávající mobiliář a osvětlení

Lavičky v celém areálu jsou stejného typu, kovová konstrukce s dřevěnými prkny. Jsou umístěny podél jediné trasy vedoucí od zámku na protější stranu. Spolu s nimi jsou zde umístěny odpadkové koše a osvětlení. Parkové litinové lampy se zdobným stojanem i lucernou jsou zvoleny vhodně a celkově se hodí k historické budově zámku. Pár laviček je umístěno i v přední části zámku, podél budovy u hlavního vchodu. Mobiliář není dostačující vzhledem k množství lidí žijících v domově důchodců a návštěv z řad rodinných příslušníků a přátel.

4.6. Kompoziční rozbor

Na základě terénního průzkumu byl proveden kompoziční rozbor. Ten vyhodnocuje park z hlediska kvality architektury a přítomnosti kompozičně významných ploch, kompozičních os, pohledových horizontů, průhledů, pohledů, linií a prostorových dominant. Rozbor je zpracován v Příloze č. 4.

Z kompozičního hlediska byly v parku vymezeny čtyři významné celky. Prvním je reprezentativní prsto před hlavní budovou zámku. Jedná se o vstupní část, kterou návštěvník vidí jako první. Uplatňují se zde rozsáhlé travnaté plochy, na kterých jsou

rozmístěny neudržované jehličnaté solitéry jalovce obecného (*Juniperus communis* 'Hibernica'). Plochy vyhrazené pro zeleň vytvářejí geometrické obrazce, které v 19. století dotvářela výsadba dodržující pravidelné uskupení. Dnešní podoba postrádá eleganci a samozřejmě reprezentativní dojem. Tato vstupní část představuje velký potenciál pro pozvednutí zámeckého komplexu.

Při vstupu do parku upoutá na první pohled dlouhý průhled parkem podél hlavní osy, na které leží vodní stavba. Prostor označen jako centrální, je založen právě na průhledu a dominanci kašny. Okolo kašny se rozprostírá travnatá plocha, na které jsou významné a chráněné borovice (*Pinus strobus*) spolu s původními druhy tohoto parku, jako jsou například sloupovitý dub letní (*Quercus robur* 'Cupressoides'). Kompozici a průhled zde narušují opět neudržované výsadby jalovců (*Juniperus communis* 'Hibernica'), které zastiňují hlavní dominantu (kašnu) a kazí celkový dojem, zahušťují prostor a jejich výsadba není nijak historicky obhájena. I když je zde snaha o dodržení symetrické formální úpravy, která se projevuje v osově symetrickém uspořádání vegetačních prvků, z hlediska estetické funkce, která je jednou z hlavních myšlenek tohoto prostoru, je nevyhovující. Prostor zde vyžaduje vzdušnost a přehlednost.

Nejmenší oblast z hlediska kompozice tvoří užitková část, umístěna spíše do pozadí. V západní části jsou pozůstatky ovocných sadů, které nasvědčují tomu, že užitkové dřeviny měly v parku své uplatnění. Stromy jsou ponechány dožití, užitková část směřuje spíše k zániku, protože její okolní novodobější výsadba nepodporuje užitkové využití, spíše jen to estetické.

Na nejrozsáhlejší ploše se rozprostírají přírodě blízké výsadby, tzv. pobytový les. Nacházejí se na dvou velkých plochách, které rozděluje centrální část s kašnou. Výsadba není řízená, což má za následek příliš hustý porost v určitých partiích, který neplní žádnou funkci, je neprostupný a zcela neestetický. V takovýchto shlucích dřevin vznikly bariéry bránící významným průhledům na dominanty v okolní krajině.

V mapě je zakreslena hlavní osa, která poukazuje na symetrii komplexu. Je vedena vstupem přes parter, středem zámku a přes kašnu dál. Zakreslené pohledové osy směřují na zámeckou budovu, která je hlavní dominantou parku nebo jsou zaměřené na průhled do okolí, které nabízí velmi atraktivní a charakteristické pohledové cíle Lužických hor.

4.7. Analýza pohybu

V rámci analýzy pohybu byly zjišťovány a graficky zakresleny nejvyužívanější pochozí trasy, materiály povrchů, rozmístění vstupů do areálu a vyznačení drobných staveb. Trasy jsou rozděleny do kategorií podle frekventovanosti. Grafické znázornění je zpracováno v Příloze č. 5.

Trasy, jak již bylo zmíněno, tvoří čtyři základní skupiny podle frekventovanosti. První jsou hlavní nejfrekventovanější směry. Jedná se o příjezdovou vyasfaltovanou cestu u hlavního vstupu k zámku. Po průchodu zámkem pokračuje po dlážděném chodníku napříč parkem, jedná se o nejkratší spojkou k přidruženým budovám domova důchodců, které stojí na druhém konci areálu. Druhou kategorií jsou hlavní trasy méně frekventované. Jejich využití je limitováno přírodními podmínkami nebo nepravidelnou potřebou k využití. Jedná se o cesty směřující k budovám, ve kterých probíhají například zájmové kroužky pro seniory nebo cesty pro obslužný vůz parku. Cesta, která vede paralelně s dlážděným chodníkem, také prostupuje celým parkem. Její povrch je šterkový, dnes v horším technickém stavu. Pro osoby s pohybovým omezením není příliš vhodná, uplatní se pro pohyb návštěvníků nebo pro vůz. Poslední dvě kategorie, třetí a čtvrtá, jsou spolu propojené. Jsou to trasy, které vznikly neplánovaně a představují zkratky nebo malé procházkové okruhy mezi stromy. Lidé tímto způsobem upozorňují na nedostatečnou cestní síť. Tyto poznatky jsou dobrým vodítkem pro vytvoření optimálního rozvržení cest, které budou patřičně využity. Spolu s tím bude park přívětivější pro osoby na vozíčku, který jsou momentálně odkázáni na jedinou zpevněnou cestu.

Hlavní vstup do areálu je z jihu přes nádvoří s parterem přímo do hlavního vstupu zámku. Druhý vchod je bránou v severní části parku. Tento vchod je přímo u přidružených budov domova důchodců, ve kterých je oddělení tělesně postižených seniorů. Do parku vede ještě jeden vchod s kovovou bránou. Je součástí kamenné zdi vlevo od zámku. Je trvale uzamčený a dlouhodobě nevyužívaný. Cesta k němu již zcela zanikla.

5. VLASTNÍ PROJEKT

5.1. Koncept

Z průzkumu současného stavu a provedených analýz vychází návrh nového konceptu. Ten zachycuje hlavní ideu, která je zaměřena především na vybudování nové cestní sítě. Na zpřístupnění všech partií parku, nové výsadby a doplnění o drobné stavby. V konceptu se již počítá s prostorem po vykácených dřevinách, které byly nevhodně umístěné nebo poškozené. V oblastech, které jsou popsány jako pobytový les, je navržena probírka pro rozvolnění porostu a zvýšená údržba zachovaných dřevin. V západní části podél pískovcové zdi proběhlo odstranění linie stromů. Ta byla vysázena v příliš hustém sponu, který způsobil, že porost představuje neestetickou dominantu, kterou je vhodné odstranit a nahradit rozvolněnější výsadbou. Uprostřed parku se počítá se zpřístupněním kašny pomocí zpevněných cest doplněných o mobiliář. Zprovoznění kašny v návrhu není řešeno. V místech podél levé kamenné zdi je v rámci nových pěšin navržen altán v západní části a vyhlídka ve východní části. V rohu parku u zámecké budovy na jihozápadě proběhne obnova užitkové zahrady, která bude přizpůsobena starším lidem a osobám na vozíčku. Užitková část v parku v minulosti byla, dnes už je zaniklá a připomínají ji pouze pozůstatky ovocných dřevin. Na nádvoří před zámekem je využit travnatý parter k výsadbě rostlin v symetrické kompozici, která je typická pro barokní období, respektive dobu vzniku parku. V Příloze č. 7 jsou také zakresleny hlavní významné výhledy, průhledy a vyobrazení hlavní myšlenky, tedy zpřístupnění a zvelebení parku.

Obnova lipové aleje, vedoucí severozápadním směrem od parku, není součástí projektu.

5.2. Studie návrhu řešení

Studie návrhu (viz Příloha č. 8) popisuje konkrétní řešení hlavních myšlenek, které byly vytyčené konceptem. Návrh je vypracován pro vstupní nádvoří a celou zámeckou zahradu. V prvním kroku je potřeba odstranit nevyhovující dřeviny a provést odbornou úpravu stávajících, které ji ve většině případů vyžadují. Další krok je zaměřen na cestní síť, zcela novou, díky které se areál zpřístupní a podmínky pro pobyt v parku místních seniorů se

zlepší. Na cesty navazují odpočívadla, vyhlídky i bezbariérový altán a jednotlivá zastavení jsou doplněna o výsadbu okrasných keřů a trvalek. Výsadba se objeví i u rozcestí jednotlivých pěšin. Celkově se tímto způsobem dostanou do parku barvy, nové tvary a struktury a bezpochyby i estetičtější vzhled. U zámecké budovy je obnovena užitková zahrada, která bude zpřístupněna seniorům, kteří zde mohou samostatně zahradničit a aktivně využít pobyt venku. A v neposlední řadě návrh popisuje osázení nádvoří, které má splňovat především reprezentativní funkci.

Následující kapitoly podrobně popisují jednotlivé prvky a jsou doplněny o přílohy s osazovacími plány a technickými výkresy.

5.2.1. Plán kácení

Plán kácení (viz Příloha č. 6) byl navržen tak, aby byly odstraněny ty dřeviny, které svým zdravotním stavem ohrožují okolí a narušují kompozic. V převážné většině případů se jedná o dřeviny se zanedbanou péčí, poškozeným habitem, nevyhovujícím růstem nebo o stromy bránící ve vývoji statnějších jedinců v blízkém okolí. Cílem je porost uvolnit, prosvětlit, přizpůsobit nově vznikající vizi. Keřové skupiny byly vykáceny v místech, kde jejich výsadba postrádala smysl a rozvržení výsadby mělo spíše nahodilý až chaotický styl. Keřové skupiny byly plné náletů a vzhled nasvědčoval zanedbávané péči.

Některé skupiny stromů byly navrženy k vykácení z důvodu, že kompozičně ani esteticky nezapadaly do nového návrhu obnovy nebo zabraňovaly významným průhledům. Zdravé a vzrostlé stromy byly zachovány a ke zlepšení jejich podmínek provedena probírka jejich bezprostředního okolí. V parku se nachází několik dřevin pod ochranou Odboru životního prostředí v Novém Boru, jedná se o borovici vejmutovku (*Pinus strobus*) a několik exemplářů vzrostlých sloupovitých dubů letních (*Quercus robur* 'Cupressoides').

5.2.2. Navržené úpravy

5.2.2.1. Vycházkové okruhy

Vycházkové okruhy parkovými plochami patří mezi hlavní myšlenky konceptu. Součástí okruhů jsou odpočívadla, která budou umístěna do záhybů křivek těchto okruhů.

Odpočívadla jsou zároveň vyhlídkovým místem nebo jsou nasměrována na průhledy k zámecké budově, kašně nebo na celou plochu parku. Od kašny je nový čistý průhled na zámek, který je rámován stávající vegetací a směrem na sever lze pozorovat původní velmi staré solitérní dřeviny. Ke kašně je přístup ze dvou směrů úzkou pěšinou, dá se obejít okolo po zpevněné ploše, na které jsou umístěny lavičky. Parkem lze projít nejrychleji na druhou stranu po dvou cestách. Jedna stávající dlážděná, která je ponechána bez úpravy a po druhé paralelní upravené mlatové cestě. Z mlatové cesty vychází jeden okruh, který má u pískovcové zdi, na klidném tichém místě, vytvořenou vyhlídku, ze které lze pozorovat horu Klíč i vrcholy pískovcových skal v lesích okolo obce Radvanec. Na protilehlé straně je druhý delší vycházkový okruh, který začíná u užitkové zahrady a dále má v programu bezbariérový altán s novou výsadbou pestrobarevných dřevin. Altán může sloužit jako čítárna, místo relaxace, přístřešek nebo prostředí pro různé terapeutické aktivity v přírodě. V severní a jižní části parku jsou mlatovým povrchem vytvořeny kratší spojky, které vychází z analýzy pohybu osob. Z té bylo patrné, které směry a plochy jsou využívány a jaké mezery jsou v cestní síti.

Mlatové cesty jsou navrženy v šířce 1,8 m. Užší pěšiny vedoucí ke kašně mají 1,2 m a jsou určeny pro jednosměrný provoz. Povrch tvoří lomové prosívky v barvách okru. Zvolené provedení je bezprašnou technologií, neztmeleného, ale uzavřeného povrchu. Pochozí vrstva mlatu s mocností 50 – 60 mm musí mít velice dobrou prosákavost a pevnost. K ohraničení byl zvolen přírodní kámen. Mlatové cesty jsou spádované podélně i příčně, a to z důvodu povrchového odvodnění. Spodní vrstvy kamenné drtě jsou zhutněny a pochozí vrstva je válcována, bez vibrace, za současného prolévání vodou. Technický detail mlatové cesty předkládá Příloha č. 12.

5.2.2.2. Užitková část s možností vlastního pěstování

Užitková zahrada je umístěna u budovy zámku v jihozápadním rohu parku. Záhony takto umístěné nejsou na první pohled viditelné a nenarušují tak svou striktní pravidelností rozvolněný, přírodě blízký charakter areálu. Pěstební plochy jsou snadno dostupné od hlavní budovy po dlážděném chodníku přes stávající terasu a dále po nové mlatové cestě. Na ploše vyhrazené pro pěstování jsou jak zemní záhony, tak záhony vyvýšené na tzv. stolech. Čtyři z pěti záhonů jsou přizpůsobeny pro lidi na vozíčku, který může pod konstrukci pohodlně zajet. Pro lidi chodící, ale těžce se pohybující, je uzpůsoben jeden dlouhý záhon, u kterého

lze vzpřímeně stát. Stoly jsou vyrobeny ze dřeva a ošetřeny impregnací. Ve středu zemních záhonů je navržena bylinková spirála vytvořená z kamenů. Průměr spirály je 2 m a výška 0,5 m. Součástí užitkové zahrady jsou také dva dřevěné komposty o rozměrech 1 × 1 m. Ty jsou umístěny o pár metrů dále u pískovcové obvodové zdi v zástínu vzrostlého buku lesního (*Fagus sylvatica* 'Atropurpurea'). V následující podkapitole jsou uvedeny zásadní důvody k vytvoření tohoto typu zahrady.

5.2.2.3. Záhony pro seniory

Zahradnictví má velký přínos pro zdraví starších osob. Je to příjemná aktivita, která poskytuje pohyb a je zdrojem čerstvých potravin. Tyto aktivity v přírodě jsou jim blízké a po umístění do ústavů se jim takového vyžití nedostává. Tento typ práce lze pojmut jako formu cvičení, která zvyšuje fyzickou aktivitu a napomáhá mobilitě. Podporuje využití všech pohybových dovedností, pomáhá předcházet nemocem i tím, že snižuje hladinu stresu a zlepšuje relaxaci. Poskytuje stimulaci a zájem o přírodu a co je velice důležité, při pobytu v ústavu, zlepšuje životní podmínky v důsledku sociální interakce.

Výše uvedené skutečnosti vyplývají z činností, které starší lidé mohou v rámci zahrady vykonávat. Jedná se o sázení, pletí, zalévání, sklizeň a další (betterhealth.vic.gov.au).

Vyvýšené záhony a záhonové stoly jsou upravené tak, aby lidé mohli sami vytvářet zahradu, která je zajímavá, je pro ně přístupná a produktivní. Konstrukce by měla být sestrojena tak aby dosáhli všude rukama, neměla by šířka stolu překročit 120 cm, stůl musí být vybaven odvodňovacím zařízením a okrajem, jehož výška závisí na vrstvě zeminy a zvolených rostlinách. Vhodné jsou stabilní a těžké dřevěné stoly. Naklonění stolu pro odtok přebytečné vody musí být v rozsahu 2 – 3 % ve směru odvodňovacích otvorů. Na desku stolu se jako první vrstva položí zahradnická folie, přes tuto fólii přijde filtrační geotextilie a na závěr se navrší substrát (Kleinod, 2003).

Otruba (2002) doporučuje výšku těchto záhonů cca 80 – 85 cm nad úroveň pochozí – pojízdné plochy. Pro snadnou obsluhu je dobrá vlastní závlaha pro každý záhon.

Následující přiložené ilustrační Obrázky č. 23 slouží pro lepší představu o vyvýšených záhonech.

Obr. č. 23 – Stolové a vyvýšené záhony pro snadnou obsluhu. Palety do zahrady [online]. [cit. 06.04.2015]. Dostupné z: <<http://www.paletydozahrady.cz/index.php?stranka=galerie>>.

5.2.2.4. Výsadba solitérních dřevin

Podél obvodové zdi na západní straně a okolo altánu byla navržena liniová výsadba listnatých dřevin. Výběr druhů je typově podobný těm, které zde v historii rostly, byly to žlutolisté javory. Podél zdi byl vybrán javor mléč (*Acer platanoides* 'Drummondii'), kultivar s panašovaným svěžím listem. Před altánem dva javory s jasně žlutým listem (*Acer platanoides* 'Princeton Gold'), který vynikne s pozadím husté stávající zeleně, ve které je několik tmavých jehličnatých dřevin. Tento kontrast je podpořen výsadbou červeného sloupovitého buku (*Fagus sylvatica* 'Red Obelisk') z pravé strany altánu. Vedle sloupovitého buku je jírovec pleťový (*Aesculus × carnea*).

Ve středu parku v severní partii jsou doplněny dřeviny ke stávajícímu porostu. Zvolené taxony mají vytvořit barevné kontrasty a přidat nové struktury, zajímavé kvetení nebo plody. Takovýchto efektů je dosaženo výsadbou jírovce s bílým výrazným květem (*Aesculus hippocastanum* 'Alba'), javoru červeného (*Acer rubrum* 'Fairview Flame') a žlutozeleného sloupovitého buku (*Fagus sylvatica* 'Dawyck'). Jírovec pleťový se opakuje u vycházkového okruhu v západní části.

U vstupu na nádvoří před zámek tvoří dominantu dva solitérní červenolisté sloupovité buky (*Fagus sylvatica* 'Red Obelisk'). Barva listu vytváří tón v tónu s fasádou světle růžových budov. Přesné umístění dřevin v rámci parku je zobrazeno v Příloze č. 8.

5.2.2.5. Výsadba keřových a trvalkových záhonů

Záhony keřů vnáší do parku variabilitu květů, listů s celoročním efektem a oživují partie, které jsou lidskému oku blíže, než koruny stromů. Keři jsou vyplněny prostory na rozcestí pěšin, které jsou úzké a tvar záhonu vytváří nepravidelný trojúhelník. Takovéto umístění záhonu je zároveň praktické, neboť se jedná o místa, která jsou při sečení trávníku obtížně dostupná. Poloha keřových záhonů je znázorněna v Příloze č. 11. Sortiment všech záhonů je obdobný, druhová skladba se opakuje, mění se především procentuální zastoupení. Nižšími druhy jsou tavolníky s růžovým květem (*Spiraea japonica* 'Little Princess'), zlatolistý tavolník (*Spiraea japonica* 'Goldflame'), brslen s výrazným žlutým listem (*Euonymus fortunei* 'Emerald'n Gold') a brslenem s panašovaným listem v tónech chladné zelené a bílé (*Euonymus fortunei* 'Emerald Gaiety'). Do vyšších poloh dorostou červeno-oranžové mochny křovité (*Potentilla fruticosa* 'Super Red'), bordové tavoly (*Physocarpus opulifolius* 'Summer Wine') a tavoly se svěže zeleným listem a bílým květem (*Physocarpus opulifolius*). V keřovém záhonu na úplném závěru cest na severu, je větší zastoupení hortenzií (*Hydrangea macrophylla* 'Bela').

Výsadba u altánu je po obou stranách stejná, jednoduchá, pouze z keřů mochny křovité v kultivaru s červeno-oranžovým květem (*Potentilla fruticosa* 'Super Red').

Keře jsou v kombinaci s trvalkami umístěny podél odpočívadel na nových cestách. Odpočívadlo je vytvořeno výklenkem obloukovitého tvaru, do kterého je umístěna lavička. Oblouk je kopírován výsadbou a tvoří tzv. záda odpočívadla. Porost navodí intimnější prostředí, oživí zastávkové místo, ale nezastíní důležité výhledy. Skladba druhů se opakuje, sortiment i rozvržení je stejné, což vytváří jednotný charakter všech odpočívadel. Je použito těchto trvalek. Šalvěj s modrým výrazným květenstvím (*Salvia nemorosa* 'Caradonna'), bohyška (*Hosta* 'Fortunei Albomarginata'), bergénie (*Begonia cordifolia* 'Purpurea', *Begonia cordifolia* 'Bressingham White') a dlužicha (*Heuchera micrantha* 'Palace Purple'). K uváděným trvalkám je přidán keř tavolníku s růžovobílým květem (*Spiraea japonica* 'Little Princess').

Na východ od hlavní budovy zámku u hospodářských budov, v menším prostoru mezi cestami, je navržena skupina pěnišníků ve třech barvách. Růžový (*Rhododendron hybridum* 'America'), bílý (*Rhododendron hybridum* 'Pink Pearl') a červený (*Rhododendron hybridum* 'Erato').

Reprezentativní trvalková výsadba před zámeckou budovou oživuje travnatý parter. Kolem záhonu, v jednoduchém oválném tvaru, jsou po obvodu parteru navrženy růže na kmínku (*Rosa* 'Rosmarin'), které se pravidelně střídají s tvarovaným buxusem (*Buxus microphylla* 'Faulkner'). Růže byly na tomto místě zvoleny s ohledem na historickou vazbu z 19. století. Pro vytvoření symetrie jsou na nádvoří doplňující dva trvalkové záhony, každý zrcadlově na jedné straně od hlavní osy zámku. Trvalky byly vybrány na základě vzájemného doplnění a harmonie mezi kombinovanými druhy. Fialově kvetoucí rostliny (*Liatris spicata*, *Salvia nemorosa* 'Blauhügel', *Aster dumosus* 'Mittelmeer'), růžové trvalky (*Aster dumosus* 'Starlight', *Aster dumosus* 'Kassel', *Echinacea purpurea*, *Astilbe* × *arendsii* 'Amethyst'), žlutokvěté (*Coreopsis grandiflora* 'Heliot', *Achillea filipendula* 'Coronation Gold') a trvalky ozdobné listem (*Euphorbia polychroma* 'Lacey', *Alchemilla mollis* 'Thriller').

Trvalkový záhon se objevuje i z druhé strany zámku směrem do parku, přímo na hlavní ose areálu. Umístění tohoto záhonu je inspirováno obrazem z 18. století, kde je na stejném místě záhon s centrálně umístěnou vázou z pískovce. Záhon je složený z téměř totožných druhů jako trvalkové záhony v parteru před zámkem, je zde navíc oranžově kvetoucí dominantní denivka (*Hemerocallis fulva*).

Podrobné osazovací plány jsou v Příloze č. 9 a 10.

5.2.2.6. Bezbariérový altán

V západní části, zhruba v polovině vycházkové cesty, je umístěn na klidném a slunném místě programový prvek – altán s posezením (Příloha č. 8). Altán je navržen bezbariérově, jedná se o otevřenou osmiúhelníkovou stavbu s průměrem 4 m. Použitý materiál je z borovice s povrchovou úpravou Sokrates, s palubkovou střechou a samonosnou dřevěnou podlahou z dubu. Uvnitř jsou umístěny lavičky se stolem. Díky hladkému přechodu mezi pěšinou a dubovou podlahou se dá do zahradní stavby pohodlně zajet na kolečkovém křesle. Ze vzdušné konstrukce lze pohodlně vyhlížet do okolí i z vnitřku stavby.

5.2.2.7. Mobiliář

Zvolený mobiliář byl vybrán na základě stylu a vhodného materiálu pro historický zámecký park. Vybraný typ laviček (viz Obr. č. 24) podporuje barokní styl a svou barevností

decentně zapadá do přírodně laděné kompozice parku. Materiálově se jedná o kombinaci litiny a dřeva s volným postavením na určené místo. Odpadkové koše jsou umístěny především v blízkosti odpočívadel. Koše jsou z pozinkovaného plechu, samotný koš je upevněn na kovovém historizujícím litinovém stojanu (Obr. č. 25).

Obr. č. 24 - Lavička Schönbrunn od firmy Ele – o.cz, m= 38 kg, výška sedací plochy 425 mm, výška celé lavičky 1050 mm, šířka 750 mm, délka 2000 mm.

Obr. č. 25 - Odpadkový koš od firmy Ele – o.cz, objem 23l, rozměry koše 550 × 300, litinového sloupku 950 × 70 s váhou 14 kg.

Ele – o.cz [online]. [cit. 06.04.2015]. Dostupné z: <<http://ele-o.cz/index.html>>.

5.3. Ekonomické zhodnocení

Vzhledem k tomu, že je areál památkově chráněný, byla by možnost využít finančních prostředků z fondů na podporu památek. Další možnosti se nabízejí v podobě programů finanční podpory, grantů a dotací.

Ministerstvo kultury nabízí Program záchrany architektonického dědictví, ve kterém je hlavním cílem podpora kulturních památek, tvořících cennou část našeho architektonického dědictví. Zahrnuje hrady, zámky, kláštery i historické zahrady. Zamýšlená práce musí být zaměřena na záchranu kulturní památky nebo záchranu těch jejích částí, které tvoří podstatu památky (mkcr.cz).

Dále se nabízí Operační program životního prostředí pro zlepšení stavu přírody a krajiny. Konkrétně se jedná o Podporu regenerace urbanizované krajiny. Předmětem jsou projekty pro založení a revitalizace významné sídelní zeleně. Podpora se zaměřuje na zakládání a obnovu parků, stromořadí a významných skupin stromů uvnitř sídel, hřbitovů, městských a obecních lesoparků a komponovaných krajinných areálů (mkcr.cz).

Z následujícího rozpisu vyplývá hrubý ekonomický přehled za práce a materiál při obnově parku. Výsledné ceny jsou pouze orientační. Ve výsledných cenách jsou zahrnuty práce z katalogu stavebních prací z roku 2013 (823-1, 2 Plochy a úprava území, Rekultivace).

- Kácení dřevin a odstranění keřových porostů podle návrhu: **68 000 Kč**
- Výsadba nových dřevin a keřů včetně jejich ukotvení (rostlinný materiál z ceníku Zahradnictví Jelínek, Veltrusy): **55 000 Kč**
- Výsadba trvalkových záhonů (rostlinný materiál z ceníku Zahradnictví Krulichovi, Praha): **42 000 Kč**
- Výstavba nových cest (od firmy **GREEN ART s.r.o.**): **768 000 Kč**
- Nový mobiliář (od firmy Ele – o.cz): **90 000 Kč**
- Vyvýšené záhony (od firmy Marek Sabó-tailorcarpentry CONCEPTUALS s.r.o.): **22 000 Kč**
- Altán (od firmy Pergoly Kučera, České Budějovice): **62 000 Kč**
- Cena odhadem celkem: **1 053 000 Kč**

Tyto náklady nejsou konečné. Po obnově park vyžaduje dlouhodobou pravidelnou péči.

6. DISKUZE

Do dnešní doby byla zachována spousta památek zahradního umění. Jednou z nich je také řešený zámecký park ve Sloupu v Čechách. Park pochází z barokního období, které Mareček (1992) popisuje jako období velkého rozkvětu intenzivní výstavby městských rezidencí, paláců, klášterů, panských dvorů a jiných sídel, které doplňovaly nejrůznější zahrady a parky. Zeleň se v této době podle Kupky (2006) přesouvá především na reprezentativní a společensko-rekreační funkci. Z důvodů vlastní prezentace významné rodiny Kinských byl v 18. století postaven sloupský zámek, jak uvádí Jindra (2006). Park byl vybudován o něco později, pozvedl reprezentativnost zámku, sloužil k vycházkám i hrám a rodina Kinských zde provázela své návštěvy. Park se od svého založení v roce 1750 přetvářel. Podoba, jakou známe dnes, pochází z roku 1829. Hieke (1984) zaznamenal jeho základní charakteristické prvky z období po roce 1980, kdy se v areálu rozprostíral palouk s fontánou se sochou Neptuna lemovaný hustými porosty, na které po levé straně směrem k silnici navazuje užitková zahrada. V parku se mimo jiné vyskytovaly pozoruhodné vzrostlé dřeviny, například borovice vejmutovka nebo sloupovitý dub letní. Před zámkem bylo parterově řešené čestné nádvoří.

Současná podoba není příznivá, dřeviny postrádají patřičnou údržbu a kompozice parku se pomalu rozpadá. Častým důvodem zanedbané údržby parků a zahrad jsou nedostatečné finance. Je tomu tak i v tomto případě. Získané finance jsou vloženy přednostně do údržby budov zámku, které si od Libereckého kraje pronajímá domov důchodců. Přestože se v okolí celé obce Sloup rozprostírá krásná příroda, pro lidi s omezenými pohybovými schopnostmi je nejbližší a nejdostupnější přírodou právě tento park.

Naplánování vhodné obnovy historické zahrady není jednoduchým úkolem. Reš a kol. (2009) uvádí několik významů pod pojmem obnova, které popisuje jako rekonstrukce, rehabilitace a revitalizace. Pro řešený prostor je vhodná obnova typu revitalizace. Zanedbaný park s původní funkcí bude uveden zpět do života za pomoci nových výsadb různorodých dřevin, trvalkovými i květinovými záhony, obnovením cestní sítě a dalšími.

Werner (2010) poznamenává, že po obnově by park měl zůstat zachován díky dobré údržbě dlouhou dobu a sloužit nejen současné generaci, ale i té příští. Měla by zůstat zachovaná historická hodnota i funkce zahrady.

Jaký bude výsledek nové tvorby, se projeví až po delším časovém úseku. Na celkový vývoj má vliv několik faktorů. Ty, které člověk neovlivní, jsou klimatické vlivy. Můžeme na základě analýz přírodních podmínek určit vhodný sortiment rostlin, což bývá mnohdy rozhodující pro úspěšný vývoj zamýšlené kompozice. Různorodými rostlinami zajistíme proměnlivost, vneseme do prostoru barvu a nové struktury. Tuto skutečnost potvrzuje Wagner (1990), který dodává, že důležité jsou i proporce mezi světlem a stínem, mezi plochami trávníku, plochami vody a cest. Vysoké porosty spolu s budovami zajišťují hmoty. Vše dohromady je podstatné pro zachování ducha místa.

Při konkrétním plánování obnovy sloupského zámeckého parku bylo postupováno dle doporučení Hurycha a kol. (1984). Ten říká, že v první fázi by mělo proběhnout studium historických parametrů. Tyto parametry bývají v podobě map, výkresů, plánů apod. Důležité je získání údajů z historického vývoje, ten byl proveden díky podkladům z historických map, především ze stabilního katastru z roku 1840. Dále z kreseb ze soukromé sbírky novoborského historika Jiřího Bubníka, které alespoň částečně zaznamenávají park v jeho vrcholném období v 19. století. Ve druhé fázi je vyhodnocení současného stavu, který vychází z mnoha rozborů a průzkumů. Zde byla provedena inventarizace stávajících porostů, záznam cest, vodních prvků a dalších objektů v parku, které byly zakresleny do mapy současného stavu pro lepší přehled a orientaci. K současnému stavu byl proveden kompoziční rozbor s analýzou pohybu, který napomohl k tvorbě nové studie.

Janíková (2007) upozorňuje na to, že zeleň určená k obnově je limitována rozlohou, polohou a nynější biologickou složkou. Nová zeleň může být ve výsledku finančně náročnější než ostatní obnovované plochy. Z toho důvodu je výhodou zamyslet se nad stávající zelení a využít maximum z existující vyspělé zeleně. Plán kácení byl sestaven na základě takových dřevin, které svým stavem ohrožují bezpečí návštěvníků, provozní podmínky nebo zabraňují v tvorbě nové studie.

Vypracovaná studie navrácí parku jeho rekreační a reprezentativní funkci. Zvolené okruhy cest vycházejí částečně z historie a částečně ze současné situace. Znovu obnovená

byla také užitková část, přizpůsobená starším osobám, která v zámku žijí. Výhody zahrady pro seniory popisuje Kleinod (2003), která je přesvědčena, že díky zahradničení lze zvýšit jejich fyzickou aktivitu, napomáhá jim k mobilitě a flexibilitě. Podporuje využití všech pohybových dovedností, pomáhá předcházet nemocem i tím, že snižuje hladinu stresu a podporuje relaxaci.

Projekt končí ve fázi studie. Nabízí nový pohled na park, který se částečně opírá o jeho historii i moderní dobu. Realizace by byla jistě příznivým krokem jak pro zámek, tak pro všechny, kteří park využívají. Na tuto fázi však zámecký park ve Sloupu v Čechách teprve čeká.

7. ZÁVĚR

Z provedených analýz a rozborů vyplynulo, že hlavním problémem areálu, je nedostatečná a nevyhovující cestní síť s absencí cílů a nedostatečným mobiliářem. Dále vegetace s dlouhodobě zanedbanou pěstební péčí, nevhodně umístěnou novodobou výsadbou, která zakrývá významné výhledy. Partie přírodního charakteru jsou zahuštěné náletovými dřevinami. V celém parku chybí jakékoliv volnočasové vyžití zejména pro seniory, kteří by něco takového nejvíce využili. Nádvoří s parterem je funkční pouze z provozního hlediska, reprezentativní funkci postrádá.

Návrh studie byl tvořen formou revitalizace, kdy byla snaha o navrácení původní funkce do řešeného prostoru. Cestní systém byl navržen tak, aby se využila celá plocha parku a vznikly vycházkové okruhy, které obsahují zajímavý cíl v podobě altánu nebo vyhlídky do krajiny. V určitých partiích byla provedena probírka a tím obnovení zaniklých průhledů, jinde byla navržena nová výsadba v souladu se stávající kompozicí, která vnese pestrost a nový pohled na park. V samotném centru byl vyčištěn palouk s vodním prvkem, kolem kterého byl doplněn mobiliář. V oblasti starých sadů byla umístěna užitková zahrada, přizpůsobena osobám s tělesným handicapem. Řešení parteru před zámkem proběhlo v souladu s provozními požadavky se zaměřením na reprezentativnost prostoru. Byly zde navrženy trvalkové záhony a dominantní solitérní dřeviny u vstupu. Vybraný mobiliář odpovídá baroknímu stylu.

Samotná rekonstrukce pro zachování přírodně-kulturní památky však nestačí. Je prvním důležitým krokem, po kterém musí následovat dlouholetá odborná údržba, které se parku nedostávalo. Obnovou zámeckého areálu by obec Sloup získala další atraktivní cíl, a podpořila tak návštěvnost kraje. Změnu by uvítali i senioři, pro které je park součástí života.

8. SEZNAM LITERATURY

- Culek, M., Grulich, V., Laštůvka, Z., Divíšek, J. 2013. Biogeografické regiony České republiky. Brno: Masarykova univerzita. 447 s. ISBN 978-80-210-6693-9.
- Dokoupil, Z., Neumann, P., Riedl, Z., Veselý, I. 1957. Historické zahrady v Čechách a na Moravě. Nakladatelství československých výtvarných umělců. Praha. 67 s.
- Gypfel, J., 2008. Slovart, s.r.o. Praha. 119 s. ISBN: 978-80-7391-081-5.
- Herout, J. 2002. Staletí kolem nás: přehled stavebních slohů. 5. Vydání. PASEKA. Praha-Litomyšl. 360 s. ISBN: 80-7185-389-5.
- Hieke, K. 1984. České zámecké parky a jejich dřeviny. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. 464 s.
- Hurych, V., Slovák, J., Svoboda, S. 1984. Sadovnictví 1. SZN. Praha. 392 s. ISBN: 07-076-84-04/44.
- Hurych, V., Stejskalová, J., Ezechel, M., Svoboda, S., Michalková, R. 2011. Tvorba zeleně: Sadovnictví – krajinářství. Vyšší odborná škola zahradnická a Střední zahradnická škola ve spolupráci s Grada Publishing. Mělník. 303 s. ISBN 978-80-904782-0-6.
- Janíková, J. 2007. Krajinářská tvorba: Poučení z realizací. Seminář: Parky, jaké byly, jaké jsou a jaké budou. Společnost Petra Parléře. Praha.
- Jindra, V. 2006. Dějiny Nového Boru, Díl první (do roku 1848). Městský úřad. Nový Bor. 196 s.
- Kavka, B., Ambrož, V., Čeřovský, J., Galuszka, E., Hruška, E., Kuča, O., Machovec, J., Říha, J. K., Scholz, J., Uličný, F., Wagner, B. 1970. Krajinářské sadovnictví. SZN. Praha. 580 s. ISBN: 07-053-70-04/44.
- Kleinod, B. 2003. Gärten für Senioren. Verlag Eugen Ulmer. Stuttgart. 96 p. ISBN 80-209-0329-1.
- Koupal, V. 2001. Evidence a dokumentace památek zahradního umění jako východisko principu obnovy. In: Lepičová, J. (ed.). Historické zahrady, parky a sady. Agentura Bonus. Praha. 2 – 5 s. ISBN: 80-902690-4-4.
- Kupka, J. 2006. Zeleň v historii města. Nakladatelství ČVUT. Praha. 146 s. ISBN: 80-01-03443-7.
- Machovec, J. 1982. Sadovnická dendrologie. SPN. Praha. 246 s.

- Mareček, J. (1992). Zahrada. Praha: NORIS. 302 s. ISBN 80-900908-1-8.
- Mikyška, R. 1969. Geobotanická mapa ČSSR. Academia a Kartografické nakladatelství. Praha.
- Mosser, M., Teysot, G. 1991. The History of Garden Design: The Western Tradition from the Renaissance to the Present Day. Thames & Hudson Ltd. London. 544 p. ISBN-13: 978-0500015117.
- Neuhauslová, Z., Moravec, J., Chytrý, M., Sádlo, J., Rybníček, K., Kolbek, J., Jirásek, J. 1999. Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Academia. Praha. 341 s. ISBN: 80-200-0687-7.
- Otruba, I. 2002. Zahradní architektura. ERA. Brno. 298 s. ISBN: 80-86517-13-6.
- Pacáková - Hošťálková, B., Petrů, J., Riedl, D., Svoboda, A. M. 1999. Zahrady a parky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Nakladatelství Libri. Praha. 521 s. ISBN 80-85983-55-9.
- Peša, V. 2002. České hrady. Praha : Argo. 130 s. ISBN 80-7203-434-0.
- Podhorský, M. 2002. Liberecký kraj. Praha 7 : freytag&berndt. 23 s. ISBN 80-7316-032-3.
- Quitt, E. 1975. Mapa klimatických oblastí ČSR. Geografický ústav SAV. Brno.
- Reš, B., Vencálek, T., Štěrba, P., Klápště, J. 2009. Obnova historických zahrad a parků. Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Praha. 12 s. ISBN: 978-80-87051-66-5.
- Riedl, D. 2005. O obnově historických zahrad. Zámecká zahrada v Miloticích. Národní památkový ústav. Brno. 28 s. ISBN: 80-86752-37-2.
- Růžička, J., Jordáková, J., Pozlovská, Z. 2006. Lužické hory do kapsy. Praha 1 : KMa s. r. o. 158 s. ISBN 80-7309-328-6.
- Shoemaker, C. A. 2001. Encyclopedia of Gardens : history and design : Volume 2, G-O. Fitzroy Deaborn Publishers. Chicago. 981 p. ISBN 1-57958-173-0.
- Skalický, V. 1988. Regionálně fyto geografické členění. In: Hejný S. a Slavík B.: Květena ČSR I., Academia. Praha. 121 s.
- Smejkal, L. 2009. Historie a současnost podnikání na Českolipsku. Žehušice: Městské knihy s.r.o. 16 s. ISBN 978-80-86699-58-5.

- Smejkal, L. 2008. Máchův kraj - Českolipsko. Praha 6 : REGIA. 161 s. ISBN 978-80-86367-65-1.
- Steenbergen, C. M., Reh, W., & Smienk, G. 1996. Architecture and landscape: the design experiment of the great European gardens and landscapes. Prestel. Netherlands. 373 p. ISBN: 3-7913-1720-2.
- Šonský, D., 2009. Moderní zahrady. Computer Press, a. s. Brno. 277 s. ISBN: 978-80-251-2747-6.
- Štefáček, S. 2008. Encyklopedie vodních toků Čech, Moravy a Slezska. Praha 2 : Baset. 121 s. ISBN 978-80-7340-105-4.
- Thacker, C., 1985. The History of Gardens. University of California Press. Los Angeles. 288 p. ISBN: 978-0-520-05629-9.
- Vlček, P. 1998. Encyklopedie českých zámků. Praha 5: Libri. 232 s. ISBN 80-85983-32-X.
- Vlček, V. 1984. Vodní toky a nádrže. Praha : Academia. 89 s.
- Wagner, B. 1989. Sadovnická tvorba 1. SZN. Praha. 335 s. ISBN: 80-209-0031-4.
- Wagner, B. 1990. Sadovnická tvorba 2. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. 323 s. ISBN 80-209-0112-4.
- Wagner, B. 1986. Sadovnická tvorba 3. Státní pedagogické nakladatelství. Praha. 103 s. ISBN nevedeno.
- Werner, A. 2010. The Promotion of Historic Parks and Gardens in Urban Areas in Britain and Germany and Its Effects on Their Conservation. Gottfried Wilhelm Leibniz Universität Hannover. Berlin. 441 p. ISBN 978-3-00-031025-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky. Správa CHKO Lužické hory rozvoj [online]. 2015. [cit. 07-02-2015] Dostupné z: <<http://luzickehory.ochranaprirody.cz/>>.
- Anon. Gardening for seniors [online]. 2012. [cit. 07-02-2015] Dostupné z: <http://www.betterhealth.vic.gov.au/bhcv2/bhcarticles.nsf/pages/Gardening_for_seniors>.

- Biomonitoring. Květnaté bučiny [online]. 2007 [cit. 07-02-2015]. Dostupné z: <<http://www.biomonitoring.cz/biotopy.php?stanovisteID=47&biotopID=43>>.
- Biomonitoring. Luhy a olšiny [online]. 2007 [cit. 07-02-2015]. Dostupné z: <<http://www.biomonitoring.cz/biotopy.php?stanovisteID=54&biotopID=29>>.
- Česká geologická služba, Geologická mapa 1:500 000 [online]. Pavel Bokr. [cit. 03-02-2015]. Dostupné z: <<http://www.geologicke-mapy.cz/regiony/okres-CZ0511/>>.
- Český statistický úřad. Statistická data [online]. 2011. [cit. 03-02-2015]. Dostupné z: <<http://www.statnisprava.cz/rstsp/ciselniky.nsf/i/562050>>.
- Geomorfologická mapa. Národní geoportál INSPIRE [online]. 2010-2013 [cit. 06-02-2015]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>>.
- Löw, J. a Novák, J. Typologické členění krajiny České republiky. Urbanismus a územní rozvoj [online]. 2008. [cit. 07-02-2015] Dostupné z: <www.uur.cz/images/publikace/uur/2008/2008-06/06_typologicke.pdf>.
- Mapy.cz. Základní mapa [online]. 2011 [cit. 05-02-2015]. Dostupné z: <<http://www.mapy.cz/zakladni?x=14.5725060&y=50.7401488&z=13>>.
- Národní památkový ústav. Ministerstvo kultury ČR [online]. Galileo Corporation s.r.o..2015. [cit. 05-04-2015]. Dostupné z: <<http://www.mkcr.cz/scripts/detail.php?id=430>>.
- Nemovité památky. Kostel sv. Kateřiny [online]. Praha: Národní památkový ústav. [cit. 07-03-2015]. Dostupné z: <<http://www.npu.cz/cs/vysledky-vyhledavani/?q=Kostel+sv.+Kate%C5%99iny>>.
- Obec Sloup v Čechách. Dokumenty – Územní plán [online]. 2014 [cit. 03-02-2015]. Dostupné z: <<http://www.obecsloupvcechach.cz/uzemni-plan/>>.
- Ochrana přírody. MapoMat [online]. 2012 [cit. 07-02-2015]. Dostupné z: <<http://mapy.nature.cz/>>.
- Oldmaps. I. vojenské (josefské) mapování -: Čechy, mapový list č. 18. Laboratoř geoinformatiky Fakulta životního prostředí Univerzity J.E.Purkyně, 2001 - 2014 [online]. zpracování webové aplikace - Jan Dušek. [cit. 28-02-2015]. Dostupné z: <http://oldmaps.geolab.cz/map_root.pl?z_height=70&lang=cs&z_width=0&z_newwin=0&map_root=1vm>.

- Oldmaps. II. vojenské (Františkovo) mapování: Čechy, mapový list č. O_3_III . Laboratoř geoinformatiky Fakulta životního prostředí Univerzity J.E.Purkyně, 2001 - 2014 [online]. zpracování webové aplikace - Jan Dušek. [cit. 28-02-2015]. Dostupné z:
<http://oldmaps.geolab.cz/map_region.pl?z_height=70&lang=cs&z_width=0&z_new_win=0&map_root=2vm&map_region=ce>.
- Potenciální přirozená vegetace. Národní geoportál INSPIRE [online]. 2010-2013 [cit. 07-02-2015]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>>.
- Přírodní poměry: Geobotanická mapa. MapoMat [online]. 2012 [cit. 07-02-2015]. Dostupné z: <<http://mapy.nature.cz/>>.
- Přírodní poměry: Hydrologické poměry. MapoMat [online]. 2012 [cit. 07-02-2015]. Dostupné z: <<http://mapy.nature.cz/>>.
- Regionální informační servis. Centrum pro regionální rozvoj ČR. [online]. 2011. [cit. 02-02-2015]. Dostupné z: <<http://www.risy.cz/cs/vyhledavace/obce/detail?zuj=562050>>.
- Rojek, M. Obec Sloup v Čechách. Sloupské skalní město [online]. 2005 - 2012. [cit. 07-03-2015]. Dostupné z: <<http://www.obecsloupvcechach.cz/sloupske-skalni-mesto/>>.
- Svaz obcí Novoborska. Sloup v Čechách [online]. 2013 - 2014. [cit. 10-03-2015]. Dostupné z: <<http://www.novoborsko.cz/sloup-v-cechach>>.
- Taxonomický klasifikační systém půd ČR [online]. BENETA.cz, s.r.o. 2004. [cit. 03-02-2015]. Dostupné z: <http://klasifikace.pedologie.cz/index.php?action=showPudniTyp&id_categoryNode=171>.
- Typologie české krajiny podle reliéfu. Národní geoportál INSPIRE [online]. 2010-2013 [cit. 07-02-2015]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>>.
- Typologie české krajiny podle využití. Národní geoportál INSPIRE [online]. 2010-2013 [cit. 07-02-2015]. Dostupné z: <<http://geoportal.gov.cz/web/guest/map>>.
- Údaje o území pro ÚAP: Biogeografické členění. MapoMat [online]. 2012 [cit. 07-02-2015]. Dostupné z: <<http://mapy.nature.cz/>>.
- Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. III. vojenské mapování: 1 : 25 000, mapový list č. 3753 [online]. Zeměměřičský úřad. 2012. [cit. 28-02-2015]. Dostupné z:

<http://archivnimapy.cuzk.cz/mapy/map.phtml?dg=topo_Klad0,topo3v75_01&me=1176871,1736953.731346,13508,735654.268646&language=cz&config=3v&resetsession=ALL>.

- Ústřední archiv zeměměřictví a katastru. Stabilní katastr, indikační skica – arch. evid. číslo 704 6-1 [online]. Zeměměřičský úřad. 2012. [cit. 28-02-2015]. Dostupné z: <http://archivnimapy.cuzk.cz/mapy/map.phtml?dg=co_rastr_1000k,MCR500_op,P_COCM_u&me=-958775.556739,-1282635.97206,-400169.80851,872110.327503&language=cz&config=cio&resetsession=ALL>.
- Územně identifikační registr ČR. Obec Sloup v Čechách [online]. SEAL, s.r.o. 1997-2012. [cit. 03-03-2015]. Dostupné z: <<http://www.uir.cz/obec/562050/Sloup-v-Cechach>>.

9. SEZNAM PŘÍLOH

9.1. Seznam grafických příloh textové části

Obr. č. 1 – Geologické poměry

Obr. č. 2 – Půdní typy podle taxonomického klasifikačního systému půd

Obr. č. 3 – Povodí

Obr. č. 4 – Biogeografické členění

Obr. č. 5 – Geobotanická mapa – rekonstruovaná přirozená vegetace

Obr. č. 6 – Potenciální přirozená vegetace

Obr. č. 7 - Typologie krajiny dle využití

Obr. č. 8 – Typologie krajiny dle reliéfu

Obr. č. 9 – Ochrana přírody

Obr. č. 10 – I. vojenské mapování – Josefské (1764 – 1768) – Sloup v Čechách

Obr. č. 11 – II. vojenské mapování – Františkovo (1836 – 1852) – Sloup v Čechách

Obr. č. 12 – Stabilní katastr – císařské otisky (1840) – Sloup v Čechách

Obr. č. 13 - III. vojenské mapování – Františko – josefské (1872 – 1880) – Sloup v Čechách

Obr. č. 14 – Litografie z počátku 19. století

Obr. č. 15 – Kresba z 19. století

Obr. č. 16 – Kresba z 19. století

Obr. č. 17 - Historická kresba nádvoří zámku

Obr. č. 18 – Barevná kresba nádvoří

Obr. č. 19 – Historická pohlednice nádvoří se zámekem

Obr. č. 20 – Historická pohlednice parku

Obr. č. 21 – Fotografie zámku z počátku 20. století

Obr. č. 22 – Fotografie zámku z roku 1907

Obr. č. 23 – Stolové a vyvýšené záhony pro snadnou obsluhu

Obr. č. 24 – Lavička Schönbrunn od firmy Ele – o.cz

Obr. č. 25 – Odpadkový koš od firmy Ele – o.cz

Obr. č. 26 – Fotografie v rámci areálu

Tabulka č. 1 – počet obyvatel

Tabulka č. 2 – počet přistěhovalých a vystěhovalých osob za stejné období

9.2. Vlastní fotodokumentace

Foto č. 1 – Vjezd do areálu

Foto č. 2 – Pohled na boční parter

Foto č. 3 – Hlavní parter na čestném nádvoří

Foto č. 4 – Hlavní východ ze zámku do parku

Foto č. 5 – Nepoužívaný vstup do parku a zanikající cesta k němu

Foto č. 6 – Dlážděný chodník

Foto č. 7 – Palouk se sloupovitým dubem letním

Foto č. 8 – Drobná parková stavba využívaná jako sklad

Foto č. 9 – Chráněná borovice vejmutovka

Foto č. 10 – Vyježděné cesty

Foto č. 11 – Nezpevněná cesta

Foto č. 12 – Fontána se sochou Neptuna

Foto č. 13 – Hlavní osa parku s trvalkovým záhonem a kašnou v pozadí

Foto č. 14 – Přerostlé jalovce

Foto č. 15 – Využití pařezů

Foto č. 16 - Mobiliiář

Foto č. 17 – Linie jalovců

Foto č. 18 – Keřová výsadba

Foto č. 19 – Přírodě blízká část parku

Foto č. 20 – Skupina jehličnanů mezi převahou listnatých stromů

9.3. Inventarizace

9.4. Samostatné přílohy

Příloha č. 1 – Širší vztahy

Příloha č. 2 – Inventarizace

Příloha č. 3 – Současný stav

Příloha č. 4 – Kompoziční rozbor

Příloha č. 5 – Analýza provozu

Příloha č. 6 – Plán kácení

Příloha č. 7 – Koncept

Příloha č. 8 – Studie

Příloha č. 9 – Osazovací plán A, a, b

Příloha č. 10 – Osazovací plán c, d

Příloha č. 11 – Osazovací plán B, C, D, E

Příloha č. 12 – Technický detail mlatové cesty

Příloha č. 13 – Vizualizace - Parter

Příloha č. 14 – Vizualizace - Altán

Příloha č. 15 – Vizualizace – Keřový záhon s mlatovou cestou

9.2. Fotodokumentace

Následující Obrázek č. 26 zobrazuje půdorys zámeckého areálu, ve kterém jsou zakreslena fotografovaná místa. Jednotlivá čísla odkazují na popisované fotografie. Všechny fotografie jsou autorské.

Obr. č. 26 – Fotografie v rámci areálu

Foto č. 1 Hlavní vjezd z ulice do zámeckého areálu. Kovová brána se neuzavírá, vstup je možný v jakoukoliv dobu.

Foto č. 2 Nádvoří před zámkem. Pohled na původně hospodářské budovy, dnes zařízení pro seniory. Na travnatých plochách přerostlé a neudržované jalovce (*Juniperus communis* 'Hibernica'), v pozadí vzrostlý tis červený (*Taxus baccata*).

Foto č. 3 Zámek v barokním stylu byl vystavěn v letech 1730-1733 hrabětem Janem Josefem Maxmiliánem Kinským, největší osobností sloupských dějin. Portál zámku zdobí tři kamenné figury z dílny Matyáše Brauna – Atlas, Diana a Ceres. Před zámeckou budovou se rozprostírá travnatý parter, který je nevyužitý pro reprezentativní výsadbu.

Foto č. 4 Budova zámku z druhé strany směrem do parku. Zadní vchod do budovy a navazující dlážděný chodník, kterým lze pokračovat napříč parkem.

Foto č. 5 Pohled na uzavřený vchod do parku, který se již po mnoho let nepoužívá a cesta k němu téměř zmizela. Po pravé straně linie stromů slivoní (*Prunus domestica*), do dnes vydatně plodících.

Foto č. 6 Dlážděná cesta je nejdůležitější cestou v parku. Je jediná zpevněná a tvoří spojnici mezi zámekem a budovami domova důchodců na druhé straně parku severním směrem. Pro osoby na vozíčku je bezpečná a pohodlná.

Foto č. 7 Pohled na centrální část parku z dlážděného chodníku. V trávniku volně umístěná přenosná lavička, ze které je výhled pouze do husté zeleně. Vpravo v pozadí fontána a zhruba uprostřed sloupovitý dub letní (*Quercus robur* 'Fastigiata'), který patří mezi původní druhy dřevin tohoto parku.

Foto č. 8 Drobná zděná stavba mezi stromy. Využívaná pouze jako sklad a úschovna zahradního nábytku a nářadí.

Foto č. 9 Chráněný strom původní borovice vejmutovky (*Pinus strobus*). Senescentní borovice je ošetřována a je v zájmu majitelů i ochránců aby byla c nejdéle zachována. Dutiny jsou zakryty dřevěnými stříškami a v korunách je nainstalovaná dynamická vazba.

Foto č. 10 Cesta vyježděná a vychozená mimo vyhraněné pěšiny. V návrhu je cestní síť přizpůsobena těmto zkratkám a jsou elegantně zakomponovány k nově navrženým pěšinám.

Foto č. 11 Cesta od zámku napříč parkem až na druhý konec, vede paralelně s dlážděným chodníkem. Je pojezdová i pro vůz, nevýhodou je její povrch, místy vymletý, kdy za nepříznivého počasí tvoří blátivé lokality. V takovémto případě pro pohybově omezené osoby těžko využitelná.

Foto č. 12 Pískovcové vodní dílo se sochou boha moří Neptuna, který v rukou svírá delfína. Fontána leží na hlavní ose areálu v samotném centru. Dnes je již nefunkční a na zprovoznění nejsou dostatečné finanční prostředky.

Foto č. 13 Pohled podél hlavní osy směrem od zámku na druhou severní stranu. V popředí trvalky (*Aster dumosus*), po bocích soustava několika jalovců (*Juniperus communis* 'Hibernica') a v dálce fontána.

Foto č. 14 Přerostlé jalovce (*Juniperus communis* 'Hibernica') narušující průhled parkem. Vzhled dřevin je neestetický a neudržovaný.

Foto č. 15 Ukázka jaké využití našli senioři pro pařezy po vykácených dřevinách. Starším lidem schází zahradnické vyžití, proto hledají možnosti, jak alespoň částečně zvelebovat park.

Foto č. 16 Ukázka mobiliáře parku. Dřevěná lavička s kovovou konstrukcí je volně postavena na trávě. Osvětlení a odpadkové koše jsou pouze podél dlážděného chodníku.

Foto č. 17 Nevzhledná linie jalovců (*Juniperus communis*) v těsném zápoji podél obvodní pískovcové zdi. Porost je značně prorezlý a v dolních partiích odvětvený.

Foto č. 18 Novodobá výsadba keřů okrasných listem. Nachází se před dlážděnou terasou z levé strany zámku. Na snímku svída krvavá (*Cornus sanguinea*), tavola kalinolistá (*Physocarpus opulifolius* 'Diablo') a tavola se žlutým listem (*Physocarpus opulifolius* 'Luteus').

Foto č. 19 Výhled v cesty vpravo od zámku do bujné zeleně.

Foto č. 20 Pohled ze severu směrem k zámku, který prosvítá mezi zelení. Vlevo skupina smrků ztepilých (*Piceae abies*), skrze které lze díky holým kmenům vyhlížet do širokého okolí na horu Klíč a další kopce.

9.3. Inventarizace stávajících dřevin

* KEŘE - v tabulce vyznačeny zelenou barvou

Ident. č.	Český název	Latinský název	Sad. hodnota	Obvod kmene (cm), keře (m ²)	Poznámka
1	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	II.	175	řez větví, které se dotýkají budovy
2	Vrba jíva	<i>Salix caprea</i>		30	těsný zápoj s okolní solitérou
3	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	IV.	125	vyosené, adventivní větvení
4	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	IV.	152	výrazné vyosení, suché větve
5	Jírovec maďal	<i>Aesculus hippocastanum</i>	III.	179	napadení chlorózou, těsný zápoj
6	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	177	suché větve, řídká koruna, těsný zápoj
7	Trnovník akát	<i>Robinia pseudoacacia</i>	II.	46	nálet
8	Trnovník akát	<i>Robinia pseudoacacia</i>	II.	28	nálet
9	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	139	těsný zápoj, řídká koruna
10	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	II.	230	z poloviny odvětvený, houba na kořenech
11	Smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	II.	177	suché větve, řídká koruna, vyholený kmen
12	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	89	větvení křížení, těsný zápoj
13	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	II.	31	těsný zápoj
14	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	IV.	254	excentricita koruny, suché větve, vysoké vyvětvení
15	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	II.	250	dřevokazní mravenci, vyosený kmen
16	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	II.	150	defektní větvení
17	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	III.	209	vyvětvená, suché větve, ustupující koruna
18	Javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	III.	271	houby na bázi kmene, z poloviny odvětvený
19	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	III.	232	suché větve
20	Javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	II.	190	dvoj-kmen, suché větve, těsný zápoj, tlaková vidlice
21	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	138	suché větve
22	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	II.	97	těsná zápoj
23	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	II.	75	tlaková vidlice, suché větve
24	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	II.	111	tlaková vidlice, těsný zápoj
25	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	II.	80	těsný zápoj
26	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	II.	157	vyvětvený odspoda, vyosený kmen, dřevokazná houba
27	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	III.	257	vyvětvený v dolní polovině
28	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	I.	136	v horní části rozlomený, chybí část kmene, suché větve
29	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	II.	181	vyvětvený, těsný zápoj
				Obvod	

Ident. č.	Český název	Latinský název	Sad. hodnota	kmene (cm), keře (m ²)	Poznámka
30	Buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i>	III.	204	těsný zápoj, defektní větvení
31	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	II.	213	poškozený kmen, těsný zápoj
32	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	III.	222	dřevokazná houba, těsný zápoj
33	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	IV.	272	adventivní pupeny, vyvětvený odspoda
34	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	II.	154	dvoj-kmen, dřevokazní mravenci
35	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	II.	116	rozlomený kmen ve vrcholové části, adventivní pupeny, křížení větví
36	Bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	III.	164	
37	Bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	III.	139	excentricita
38	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	120	výmladky
39	Smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	III.	143	vyvětvený d horní pětiny, suché větve
40	Smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	III.	220	poškození na bázi kmene, suché větve
41	Smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	III.	170	poškození na bázi kmene, kořenové náběhy, vyvětvený
42	Smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	III.	153	vyvětvený
43	Smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	III.	149	vyvětvený, těsný zápoj
44	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	IV.	148	tlaková vidlice, suché větve, otevřená rána na bázi kmene
45	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	III.	229	tahová vidlice, otevřená dutina, dřevokazní mravenci, odlomená kosterní větev
46	Borovice vejmutovka	<i>Pinus strobus</i>	III.	256	defektní větvení
47	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	154	nepravidelná koruna
48	Borovice vejmutovka	<i>Pinus strobus</i>	III.	180	vyvětvená, těsný zápoj
49	Javor mléč	<i>Acer platanooides</i>	II.	103	
50	Javor mléč	<i>Acer platanooides</i>	III.	123	nalomené suché větve
51	Borovice vejmutovka	<i>Pinus strobus</i>	IV.	169	
52	Borovice vejmutovka	<i>Pinus strobus</i>	III.	205	suché větve
53	Borovice vejmutovka	<i>Pinus strobus</i>	IV.	208	suché větve
54	Habr obecný	<i>Carinus betulus</i>	IV.	102	dvoj-kmen, defektní větvení
55	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	176	nalomené větve
56	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	III.	98	nalomené větve
57	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	II.	172	těsný zápoj, dřevokazná houba
58	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	105	defektní větvení
59	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	99	adventivní pupeny, těsný zápoj
60	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	IV.	221	

Ident. č.	Český název	Latinský název	Sad. hodnota	Obvod kmene (cm), keře (m ²)	Poznámka
61	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	89	defektní větvení, suché větve
62	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	IV.	98	
63	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	IV.	116	
64	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	IV.	110	
65	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	115	těsný zápoj
66	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	II.	129	tlaková vidlice
67	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	III.	167	deformace a vyosení kmene, defektní větvení
68	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	107	dvoj-kmen
69	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	IV.	107	
70	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	IV.	195	
71	Buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i> 'Asplenifolia'	III.	227	dvoj-kmen
72	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	III.	258	dvoj-kmen, vyosený jeden z kmenů
73	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	80	defektní větvení
74	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	146	křížení větví, suché větve
75	Lípa srdčitá	<i>Tilia platyphyllos</i>	IV.	235	troj-kmen, zakrytá dutina bedněním
76	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	IV.	210	
77	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	76	
78	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	II.	90	odvětvený odspoda, chybí část kmene v horní části
79	Lípa velkolistá	<i>Tilia platyphyllos</i>	II.	130	chybí část kmene v horní polovině
80	Lípa velkolistá	<i>Tilia platyphyllos</i>	III.	151	odvětvený odspodu
81	Javor babyka	<i>Acer campestre</i>	I.	159	strom celý suchý
82	Lípa velkolistá	<i>Tilia platyphyllos</i>	II.	300	troj-kmen, dutina
83	Borovice vejmutovka	<i>Pinus strobus</i>	IV.	287	odvětvená část kmene
84	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	129	dvoj-kmen, křížící se větve
85	Cypřišek Lawsonův	<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	IV.	95	lehce prorezlý
86	Cypřišek Lawsonův	<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	IV.	96	částečně prorezlý
87	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	107	dvoj-kmen
88	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	IV.	201	řídká koruna
89	Lípa zelená	<i>Tilia euchlora</i>	III.	296	dvoj-kmen, defektní větvení, adventivní výhony
90	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	96	těsný zápoj
91	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	IV.	150	suché větve
92	Vrba bílá	<i>Salix alba</i>	IV.	322	
93	Borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	IV.	97	
94	Jabloň domácí	<i>Malus domestica</i>	III.	96	vyosený kmen, odvětvený od spodu
95	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	III.	57	dvoj-kmen, těsný zápoj
96	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	83	suché větve, těsný zápoj
97	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	IV.	103	

Ident. č.	Český název	Latinský název	Sad. hodnota	Obvod kmene (cm), keře (m ²)	Poznámka
98	Borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	III.	145	proschlý, odvětvený
99	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	IV.	84	
100	Kaštanovník setý	<i>Castanea sativa</i>	III.	49	čtyř-kmen
101	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	IV.	77	
102	Azalka	<i>Azalea</i> 'Juanita'	IV.	4	kompaktní keř
103	Dub zimní	<i>Quercus petraea</i>	IV.	200	
104	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	III.	129	
105	Smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	II.	ø 80	hustý zapojený porost stejného druhu, příliš těsný zápoj, odvětvené kmeny, proschlé koruny
106	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	IV.	199	
107	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	II.	363	dřevokazná houba, proschlý, odlamující se kosterní větev, poškozený kmen
108	Borovice vejmutovka	<i>Pinus strobus</i>	IV.	500	dynamická vazba
109	Pěnišník	<i>Rhododendron hybridum</i>	IV.	9	kompaktní keř
110	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	IV.	168	
111	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	148	
112	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	65	dvoj-kmen
113	Borovice vejmutovka	<i>Pinus strobus</i>	III.	102	dvoj-kmen, proschlý
114	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	III.	82	vyosený kmen
115	Olše lepkavá	<i>Alnus glutinosa</i>	III.	101	odvětvený kmen od spoda
116	Jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	IV.	210	částečně odvětvená koruna
117	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	IV.	109	
118	Bříza bělokorá	<i>Betula pendula</i>	IV.	197	
119	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	III.	ø 35	částečně proschlý
120	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	III.		
121	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	III.		částečně proschlý
122	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	III.		částečně proschlý, vyosený
123	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	III.		
124	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	III.		částečně proschlý, vyosený
125	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	III.		
126	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	III.		
127	Azalka	<i>Azalea</i> 'Ginger'	IV.	4	
128	Tis červený	<i>Taxus baccata</i>	III.	239	lehce proschlý
129	Jalovec chvojka	<i>Juniperus sabina</i>	III.	48	nálety <i>Acer platanoides</i> , částečně proschlý

Ident. č.	Český název	Latinský název	Sad. hodnota	Obvod kmene (cm), keře (m ²)	Poznámka
130	Azalka	<i>Azalea 'Ginger'</i>	IV.	6	
131	Smrk ztepilý	<i>Picea abies</i>	II.	5×15 m	zapojený hustý porost, vyholené kmeny, částečně proschlý
132	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	93	troj-kmen, suché odumřelé větve
133	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	211	tlaková vidlice
134	Borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	I.	65	dvoj-kmen, rozlomený kmen v horní části – absence koruny ze 2/3
135	Borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	II.	44	dvoj-kmen, z poloviny proschlý
136	Borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	III.	105	částečně proschlý
137	Smrk východní	<i>Picea orientalis</i>	III.	112	troj-kmen, částečně prorezlý
138	Smrk východní	<i>Picea orientalis</i>	IV.	158	
139	Tavolník van-Houtteův, Šeřík obecný	<i>Spiraea vanhouttei</i> , <i>Syringa vulgaris</i>	III.	40	nálety javoru
140	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i>	III.		
141	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i>	III.		
142	Smrk východní	<i>Picea orientalis</i>	IV.	187	
143	Cypřišek hrachonosný	<i>Chamaecyparis pisifera squarossa</i>	II.	∅ 50	řada 27mi těsné zapojené výsadby, částečně prorezlý porost, odvětvený v dolní polovině
144	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	IV.	76	
145	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	III.	105	z ½ odvětvený, velmi těsný zápoj, nemá prostor pro svůj vývoj
146	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	III.	120	z ½ odvětvený, prořídla koruna
147	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	III.	33	částečně odvětvený, asymetrie koruny, suché větve
148	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	IV.	199	
149	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	III.	100	dvoj-kmen, z poloviny odvětvený
150	Borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	II.	81	výrazně proschlý, těsný zápoj
151	Borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	III.	132	částečně odvětvený, nalomené suché větve
152	Dub letní	<i>Quercus robur</i>	IV.	31	částečně odvětvený
153	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	143	
154	Dub letní	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	IV.	189	suché větve
155	Dub letní	<i>Quercus robur</i>	IV.	30	
156	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	IV.	118	
157	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	IV.	160	
158	Modřín opadavý	<i>Larix decidua</i>	III.	300	částečně odvětvený
159	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	220	částečně odvětvený, těsný zápoj

Ident. č.	Český název	Latinský název	Sad. hodnota	Obvod kmene (cm), keře (m ²)	Poznámka
160	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	172	
161	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	180	asymetrická koruna
162	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	98	
163	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	150	částečně odvětvený, těsný zápoj
164	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	II.	130	částečně odvětvený, těsný zápoj
165	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	IV.	52	částečně odvětvený, těsný zápoj
166	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	100	částečně odvětvený, těsný zápoj
167	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	47	v polovině odlomený kmen
168	Dub letní	<i>Quercus robur</i>	IV.	210	částečně odvětvený
169	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	IV.	189	kmen vyosený
170	Lípa srdčitá	<i>Tilia cordata</i>	IV.	202	částečně odvětvený, dvojkmen
171	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	76	tlaková vidlice
172	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	169	tlaková vidlice
173	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	68	
174	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	IV.	69	
175	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	II.	50	částečně odvětvený, těsný zápoj
176	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	88	částečně odvětvený, těsný zápoj
177	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	79	částečně odvětvený, těsný zápoj
178	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	70	částečně odvětvený, těsný zápoj
179	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	93	
180	Borovice lesní	<i>Pinus sylvestris</i>	II.	110	výrazně prorezlý, proschlý, suché větve
181	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	115	odvětvený kmen v dolní polovině
182	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	100	odvětvený kmen v dolní polovině
183	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	88	odvětvený kmen v dolní polovině
184	Javor mléč	<i>Acer platanoides</i>	III.	130	tlaková vidlice
185	Azalka Ginger	<i>Azalea 'Ginger'</i>	IV.	27	
186	Pěnišník	<i>Rhododendron hybrida</i>	IV.	25	
187	Jasan ztepilý	<i>Fraxinus excelsior</i>	III..	40	
188	Jabloň domácí	<i>Malus domestica</i>	II.	ø 40	17 ks dřevin, mnohokmeny, nesprávný řez, neudržované
189	Javor mléč panašovaný	<i>Acer platanoides 'Drummondii'</i>	III.	218	
190	Švestka domácí	<i>Prunus domestica</i>	IV.	103	
191	Švestka domácí	<i>Prunus domestica</i>	IV.	58	
192	Švestka domácí	<i>Prunus domestica</i>	IV.	80	
193	Švestka domácí	<i>Prunus domestica</i>	IV.	89	
194	Švestka domácí	<i>Prunus domestica</i>	IV.	87	

Ident. č.	Český název	Latinský název	Sad. hodnota	Obvod kmene (cm), keře (m ²)	Poznámka
195	Dub letní sloupovitý	<i>Quercus robur</i> 'Cupressoides'	III.	318	
196	Buk lesní převislý	<i>Fagus sylvatica</i> 'Pendula'	III.	305	koruna z jedné strany odvětvená
197	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	178	těsný zápoj - odvětvení
198	Habr obecný	<i>Carpinus betulus</i>	III.	98	těsný zápoj – odvětvení
199	Jabloň domácí	<i>Malus domestica</i>	III.	ø 35	
200	Pěnišník	<i>Rhododendron hybrida</i>	IV.	24	
201	Javor klen	<i>Acer pseudoplatanus</i>	IV.	40	
202	Borovice kleč + Jalovec chvojka	<i>Pinus mugo</i> + <i>Juniperus sabina</i>	II.	42	nálety, proschlé, ztráta přirozeného habitu
203	Dřišťál Thunbergův	<i>Berberis thunbergii</i> 'Atropurpurea'	II.	1	velice řídký, špatný růst
204	Buk lesní	<i>Fagus sylvatica</i> 'Atropurpurea'	IV.	301	
205	Zerav západní	<i>Thuja occidentalis</i>	III.	ø 150	proschlé koruny, odvětvené z jedné strany
206	Svída krvavá	<i>Cornus sanguinea</i>	V.	4	
207	Tavola kalinolistá	<i>Physocarpus opulifolius</i> 'Diablo'	V.	12	
208	Tavola kalinolistá	<i>Physocarpus opulifolius</i> 'Luteus'	V.	4	
209	Jalovec chvojka	<i>Juniperus sabina</i>	II.	4x3 m	proschlý
210	Jalovec chvojka	<i>Juniperus sabina</i>	II.		proschlý
211	Jalovec chvojka	<i>Juniperus sabina</i>	II.		proschlý
212	Jalovec chvojka	<i>Juniperus sabina</i>	II.		proschlý
213	Jalovec chvojka	<i>Juniperus sabina</i>	II.		proschlý
214	Jalovec chvojka	<i>Juniperus sabina</i>	II.		proschlý
215	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	II.	35	vyosený nepravidelný habitus
216	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	II.	37	vyosený nepravidelný habitus
217	Dub letní	<i>Quercus robur</i>	I.	10	slabý jedinec, zcela mimo kompozici
218	Tis červený	<i>Taxus baccata</i>	II.	4x2 m	hustý přerostlý porost, stíní oknům
219	Tis červený	<i>Taxus baccata</i>	II.	5x2 m	hustý přerostlý porost, stíní oknům
220	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	II.	30	vyosený nepravidelný habitus
221	Jalovec obecný	<i>Juniperus communis</i> 'Hibernica'	II.	34	vyosený nepravidelný habitus
222	Zimolez lesklý	<i>Lonicera nitida</i>	II.	0,5	neestetický, nepravidelný habitus
223	Zimolez lesklý	<i>Lonicera nitida</i>	II.	0,5	neestetický
224	Dřišťál Thunbergův	<i>Berberis thunbergii</i>	II.	1	řídký habitus
225	Dřišťál Thunbergův	<i>Berberis thunbergii</i>	II.	1	řídký habitus

SAMOSTATNÉ PŘÍLOHY